

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

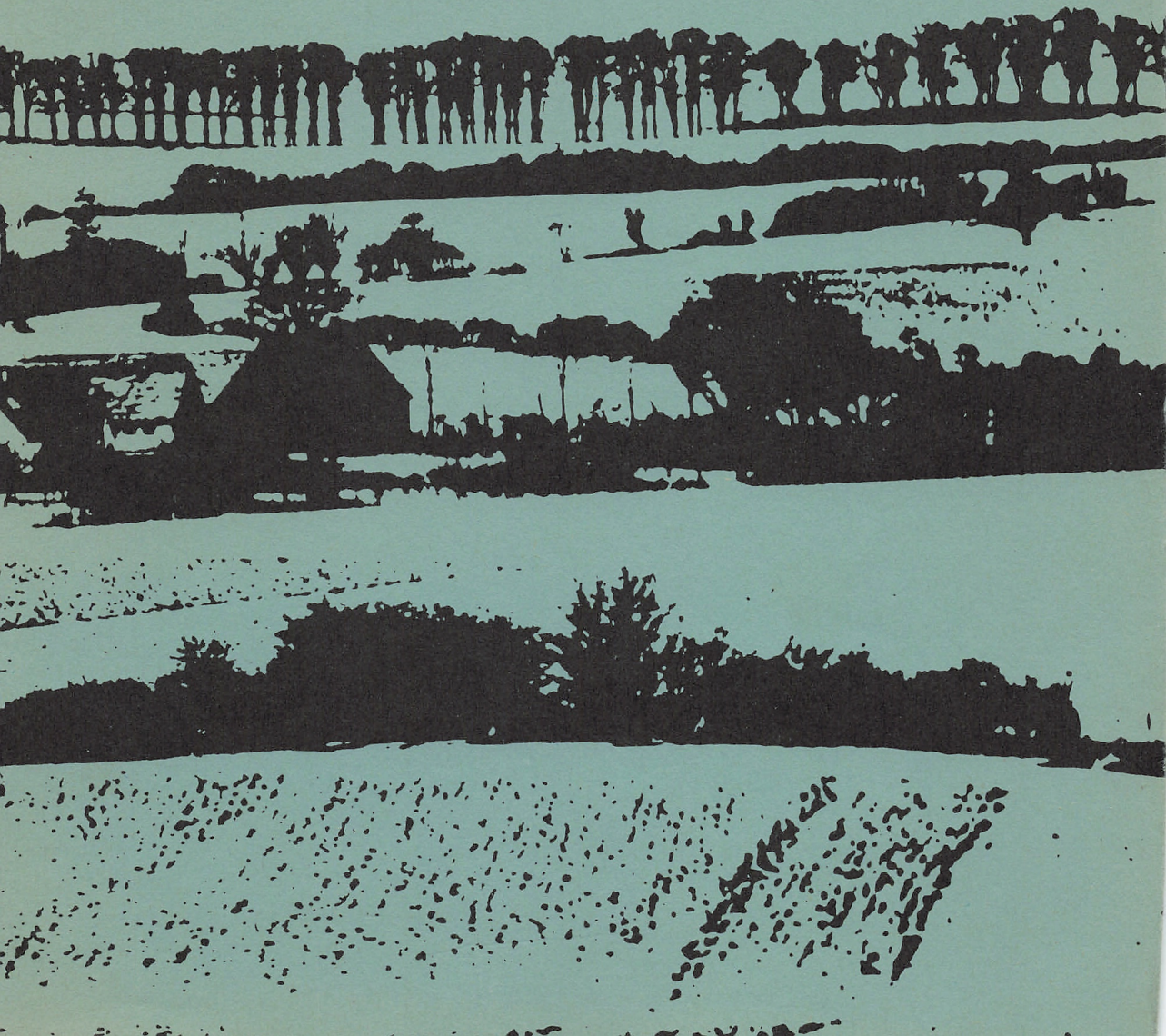
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HASLEV SEMINARIUMS ELEVFORENING
ÅRSSKRIFT 1974

†

Abelone Rasmussen

Fru forstander Rasmussen er afgået ved døden, 89 år gammel.

Et langt og indholdsrigt liv er afsluttet.

Fru Rasmussen kom til Haslev sept. 1910, da hun blev gift med sem.lærer, cand. theol.

N. H. Rasmussen. 1919–50 var de seminariets forstanderpar. Når den elskelige og faderlige forstander i daglig tale eleverne hed Ras, var det naturligt, at hans lige så elskelige kone hed fru Ras, eller også Abelone som udtryk for den solide og dygtige hjemmets kvinde.

Fru Rasmussen havde en sund dømmekraft, og det er måske ikke kendt af alle, at forstander Rasmussen drøftede alle vigtige sager ang. seminariet med hende, og hendes mening har givetvis haft indflydelse på flere vigtige beslutninger.

Alle på seminariet nød godt af fru Rasmussens store gæstfrihed og huslige dygtighed. Det var de fineste og ædlest ting, hun kunne fremtrylle i sit køkken og sætte på bordet ved en spisning eller kaffedrikning. Seminariets elever glædede sig altid til vinteraftenbesøget i forstander-hjemmet, hvor der var overdådigt kaffebord. Derefter var der muntre selskabslege, som også forstanderparret deltog i og morede sig ved. Ved flere lejligheder i løbet af et skoleår nød lærerstaben godt af fru Rasmussens gæstfrihed og kulinariske frembringelser.

Skulle en elev efter skoletid drøfte en ting med forstanderen, foregik det på kontoret i hjemmet, Søndergade 29. Var forstanderen optaget, når man kom, var spisestuen venteværelse, og der fik man en snak med fru Rasmussen om andre ting end det, man skulle drøfte med forstanderen.

Fru Rasmussen kunne til det sidste huske så at sige alt fra de 40 år ved seminariet, og det gjaldt både mennesker og begivenheder. Når man de senere år fik en snak med hende om gamle dage, var det naturligvis ikke årstal og karakterer, der blev drøftet, men karakteristiske ting fra fester, klasser og enkeltpersoner, og fru Rasmussens fornøjelige beretninger var altid ledsaget af lunt fynsk smil, der gerne gik over i en stiltfærdig latter.

Efter forstander Rasmussens død i 1955 havde fru Rasmussen en enestående støtte i Edel, som boede hos sin mor, hvis fortsatte virkelyst resulterede i tilvirkning af store og fine håndarbejder. Ind imellem blev der dog sluppet af ved kabalelægning og TV-kiggeri.

Gamle elevers besøg hos fru Rasmussen var altid til stor glæde for hende, og vel især i de senere år, hvor hun sjældent kom uden for sit hjem. I de sidste par år tog den legemlige svaghed til, men åndsevnerne svigtede ikke. Efter få ugers sygdom, de sidste få dage på Haslev sygehus, døde fru Rasmussen d. 12. nov. 73. Bisættelsen fra Haslev kirke d. 24. nov. var præget af lovsangstone og opstandelseshåb. Provst Sv. Aa. Nielsen brugte ordet fra 1. Kor. 15,10 som betegnende for fru Rasmussens livsholdning.

Til fru Rasmussens bære var sendt signeret krans fra H.S.E., det sidste farvel og en stor tak fra mange elever, som fik læreruddannelse, mens fru Rasmussen på betydningsfuld måde – om end indirekte – virkede ved Haslev seminarium.

E.T.

Folkehøjskolen

Et forsøg på en status

Som mine læsere ved, er det Grundtvig, der fostrede tanken om en højskole for folket. En skole, der kunne være åben for alle voksne mænd, som ikke sigtede mod en akademisk uddannelse.

Kristen Kold, Ernst Trier og andre var ængstelige for at bruge navnet »højskole«. Det kunne give forkerte forestillinger, ja måske endda vække falske forhåbninger og bevirke hovenhed hos dens lærlinge. Trier brugte betegnelsen »den kristelige folkeskole«, idet det, vi i dag kalder folkeskole, dengang oftest kaldtes almueskolen.

Grundtvigs betegnelse sejrede. Han fastholdt, at folkehøjskolen ligesåvel var en højskole, som universitetet var det. Den havde blot et andet formål, et folkeligt, hvor universitetets var videnskabeligt. Men de kunne være lige værdige – og lige nødvendige.

Folkehøjskolens formål blev formuleret forskelligt, såvel af Grundtvig selv til forskellige tider, som af hans disciple. Mest kendt er vel ordene om at lære sin Gud og sig selv at kende. Det er vel det, der i vor tids sekulære sprog udtrykkes således: Det drejer sig om at finde sin identitet og sin plads i tilværelsen i forholdet til sit menneske.

Det var ejendommeligt at se, som de første generationers unge, der kom hjem fra et højskoleophold, gav sig i kast med dagens opgaver.

De var sat i gang for livet, som det er udtrykt

så ofte. I mere end en forstand var folkehøjskolen »skolen for livet«.

De unge, der havde været på højskole, havde hørt et levende ord om vor tilværelses vilkår.

Livet er et kampliv. Nis Petersens og Martin A. Hansens bemærkninger herom er i dyb pagt med det gammelgrundtvigske. På højskolen brugte man i de første årtier de gamle nordiske myter til at anskueliggøre dette. Senere tiders højskolefolk tog andre ting som emner for deres foredrag, men sigtet var det samme, at gøre de unge duelige til livet.

Nu er det jo en kendt sag, at livet kan anskues og tolkes forskelligt, og da vækkelsen og forrige århundrede spaltedes i to dele, tegnede sig efterhånden to førende kirkelige »retninger«.

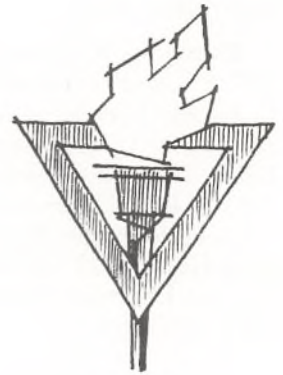
Den grundtvigske så menneskelivet som noget i sig selv værdifuldt, da det er gudskabt. Den indremissionske så derimod dette liv som en forberedelse til det hinsidige, der var det egentlige.

Der opstod da to typer af højskoler, nemlig de grundtvigske og Indre Missions højskoler, og de stod i lang tid fjernt fra hinanden.

Vi skal helt op i mellemkrigstiden, før de to skolars medarbejdere overhovedet mødtes. Det er vist ikke helt forkert at sige, at de grundtvigske højskolefolk i almindelighed ikke regnede Indre Missions højskoler som rigtige højskoler.

I dag, hvor der er så mange typer af højskoler, og hvor vi har et udmærket samarbejde i »Foreningen for Folkehøjskoler i Danmark«, kan det undertiden lyde fra en af de gamle grundtvigske: »Ja, det er jo på missionskolerne, der i dag drives højskole.«

Det ville ikke være rigtigt af os i den indremissionske højskole at indkassere denne udtalelse

HASLEV SEMINARIUMS
ELEVFORENING

54. ÅRGANG

REDIGERET AF
E. THANNING

ÅRSSKRIFT 1974

BESTYRELSEN

E. Thanning, Ryesagervej 4, 4690 Haslev.
(03) 69 28 16. Formand.
C. Larsen, Kirkebjerg Allé 60, 2600 Glostrup.
(01) 96 06 35. Kasserer.
Lillen Pedersen, Køgevej 43 A, 4000 Roskilde.
(03) 35 85 51. Sekretær.
Kirsten Houmann, Haslev Højskole,
4690 Haslev. (03) 69 15 78.
Gunnar Lindved, Svanekevej 18, 7430 Ikast.
(07) 15 18 16.

REDAKTIONSUDVALG

E. Thanning, ansvarsh.
Bent Schmidt, tegninger, tilrettelægning.
Kirsten Houmann, korrektur.

Årsskriftet er trykt i Jean Petersen offset, Haslev.
Skrift: 10 punkt Baskerville.
Repro: Jean Petersen, Haslev.
Papir: 90 g offset fra D.F.P.
Omslag: 145 g Malmero paper fra Viggo Borch.
Bogbinder: B. Sandersen, Næstved.

INDHOLDSFORTEGNELSE:	side
K. F. Brondbjerg: Velkomsttale aug. 1974	5
Jens Heltoft: Grundtvig og oldtidsminderne i Jelling ...	7
K. F. Brondbjerg: Fra barndommens dage	14
Lydia Larsen: »Jeg foretrækker min frihed«, sagde tiggeren	24
Jens Kamstrup: Om »sf« og »SF«	27
Gunner Stidsen: Datalære i undervisningen	29
Kirsten Houmann: Skolebyen rundt	31
E. Thanning: Årsskriftets omslag	34
E. Thanning: Meddelelser fra bestyrelsen	35
K. F. Brondbjerg: Skoleåret 1973–74	36
Nyt fra seminariet	41
De studerendes aktiviteter	42
Jubilæer	44
K. F. Brondbjerg : Regnar Lassen in memoriam	46
Mindeord	47
Personalialia	52
Dimittender 1974	58
Elevforeningens regnskab 1973–74	60

Bemærk!

Vedlagte indbetalingskort, der er forsynet med Deres nummer i elevforeningens kartotek, bedes benyttet ved indbetaling for kommende årsskrift. Det letter kassererens arbejde meget, hvis netop dette indbetalingskort benyttes. Skulle det være bortkommet, når betaling skal sendes, er det nødvendigt, at der foruden navn og adresse anføres dim.år og for senere årgange tillige klassebetegnelse (a, b, sa, sb). Betaling sendes til C. Larsen, Kirkebjerg Allé 60, 2600 Glostrup, Giro 3 76 23. Prisen er 10 kr. ved forudbetaling, og årsskriftet bliver sendt i midten af december. Husk at melde adresseforandring ved flytning og også her anføre årgang og klasse. Hjælp os med at udrydde unøjagtigheder (f. eks. vedr. titler, navneforandring, fejlekspedition) ved at give omgående og præcis besked. Vi beder alle medlemmer hjælpe til med at opnå en god administration af foreningens virke. De bør være med til at lette det mest muligt, da bestyrelse og redaktionsudvalg gør arbejdet vederlagsfrit.

Uddrag af velkomsttale til de nye studerende 1974

Man er jo ofte mest optaget af den sidste bog, man har læst – i hvert fald, hvis det er en bog, der er noget ved. Den sidste bog, jeg har læst i ferien, er professor Løgstrups »Norm og spontanitet«. Det var for den bog, dronningen overrakte ham 60.000 kr. af »Amalienborgfonden«. Ikke for at han skulle stikke pengene i sin egen lomme, men for at bogen kunne blive oversat til fransk. Dronningen sagde noget om, at Løgstrup graver dybere end andre i sine kulturanalyser. Han er i hvert fald mig bekendt den eneste nulevende danske forfatter, der er skrevet doktordisputats om. Der er en svensker, som har skrevet disputats om hans produktion, hans forfatterskab. Dronningen sagde endvidere, at Løgstrup har evne til at udtrykke sine

analyser, så de bliver tilgængelige for menigmand. Denne udtalelse siger nok mere om dronningens begavelse end om Løgstrups tilgængelighed. Bogen er nemlig ret svær.

En hovedtanke er udtrykt i selve titlen: Norm og spontanitet. Vi handler meget mere spontant, end vi tror. Normer og rationelle overvejelser spiller en mindre rolle, end vi forestiller os. I langt de fleste tilfælde handler vi spontant. Men spontanitet betyder så vel at mærke ikke vilkårlighed. Men det betyder at handle ud fra situationen, vi står i. Vi er bestemt af situationens mange faktorer.

Men alle hans dybsindige og skarpsindige analyser af dette vil jeg slet ikke gå ind på. Men jeg vil gerne sige lidt ud fra et enkelt citat fra bogen. Det lyder sådan: »Besyderligt er det, at den filosofi, der er optaget af en analyse af menneskets tilværelse, ikke betænker, at glæde er en grundstemning så godt som angst og lede. Glæde er at være optaget af, hvad der omgiver os og kommer til os, og lade sanser og sind leve af det.«

Løgstrup går her ud fra, at den filosofi, der i dag funderer over menneskets tilværelse, regner med, at grundstemningen er angst og lede og slet ikke kan tænke sig, at grundstemningen lige så godt kan være glæde.

Det er rigtigt, at i hvert fald Vesteuropas mest udbredte filosofi, eksistentialismen, er meget pessimistisk. Angst går igen hos adskillige eksistensfilosoffer. Hos nogle af dem bliver det også til lede.

»Helvede – det er de andre,« siger Sartre. Man finder ikke megen glæde hos disse filosoffer. De er knugende alvorlige og dystre.

Men det er ikke bare filosofferne, der er pessimistiske. Det er hele tidens grundstemning. Det

er ikke blot filosofien, der stemmer til pessimisme. Mange ting virker i samme retning. Watergate, Vietnam, sult, industrialismens kolde og hårde verden for blot at nævne et par eksempler.

Denne grundstemning giver sig udslag i mange klager. Vi er lede ved politikernes kævlerier, siger de unge. Vi er lede ved jaget og ræset efter statussymboler. Det hele er tom materialisme. Der er også studerende, der klager. SU er alt for lille. Studiet er lagt helt forkert til rette.

Men så er det, Løgstrup siger: Grundstemningen kunne da lige så godt være glæde. Ja, hvorfor ikke? Der er da nok at glædes ved, hvis man har sans og sind derfor. Løgstrup siger lidt om, hvad glæde er. Det er at være optaget af, hvad der omgiver os og kommer til os og lade sanser og sind leve af det.

Han begynder altså med, at glæde er at være optaget af noget. Har man ikke noget at være optaget af, bliver livet tomt og uden glæde. Man kan selvfølgelig også være optaget af ting, der volder sorg. Men det lader vi ligge i dag. Glæde er at være optaget af noget. Løgstrup siger også lidt om, hvad det er, der kan give glæde at være optaget af. Det er det, der omgiver os og kommer til os. Det er altså ikke noget, vi møjsommeligt skal opsøge. Men det er det, der ligger lige for. Det, der omgiver os og kommer til os. Mange tror, at glæden ligger i det ekstraordinære. Og så søger de efter det. Efter ekstraordinære oplevelser. Drømmer om dem. Men det kan nemt blive noget sært anstrengt noget. Og kun brøkdelen af livet, hvis man kun kan glæde sig over det ekstraordinære.

Skal glæden blive grundstemningen, må man opleve den i det nære og daglige. Det kan nok være svært for nogle. Mange har jo

et meget kedeligt arbejde i teknikkens tidsalder. Stadig flere sidder ved et samlebånd med en meget lille og triviell arbejdsproces ved et dødt og indholdsløst arbejde.

Her er studerende en privilegeret stand. Der er virkelig meget at byde velkommen til, når I nu begynder på et studium. Jeg tænker på alt det, der omgiver jer og kommer til jer i jeres studieår hver eneste dag, hvis I har sanser og sind derfor. I vil være omgivet af en masse interessante kammerater, meget forskellige af udseende, af livsanskuelse, af meninger, af livsmønstre – der er i alle henseender noget for enhver smag. I vil blive omgivet af nogle smukke rammer bygningsmæssigt, selv om vi gerne ville have lidt mere plads, end vi har. Og så kommer der en broget flok lærere ind til jer i hver time – ja, som regel kun én ad gangen. De kan faktisk fortælle jer en masse interessante ting. Og så får I en hel masse bøger. De kommer ganske vist ikke til jer. Dem skal I købe i dyre domme. Men så kan de i øvrigt give jer mange spændende ting. Uhyre spændende. Der er ikke et fag, uden at det rummer mange spændende og interessante ting.

Jeg byder jer velkomne til nogle studieår, hvor I vil blive omgivet af mange spændende mennesker, og hvor I vil møde mange interessante ting. Men skal I få glæde af det, skal I være optaget af det. Hvis I sover jer igennem det hele, får I ingen glæde af det. Løgstrup siger det også med lidt andre ord til sidst i citatet: »lade sanser og sind leve af det.« – altså af det, der omgiver os og kommer til os. Det må vel betyde, at vi skal leve med sanser og sind, som er åbne overfor det, der omgiver os og kommer til os.

Grundstemningen kan lige så godt være glæde

som angst og lede. Det har Løgstrup ret i. Og det gælder da ikke mindst studerende.

Men så kan jeg da ikke undlade at nævne det allervigtigste, når det gælder glæde, det, der mere end noget andet kan skabe en glad stemning i et menneskeliv. Det er evangeliet. Vi er jo så privilegerede, at vi lever i de kristne zoner af verden. Det betyder, at vi er omgivet af evangeliet, af et glad budskab. »Se, jeg forkyn-der jer en stor glæde, som skal være for hele folket,« lød det den første julenat. Jo, vi, der lever i de kristne zoner af verden, er privilegerede mennesker. For vi er omgivet af

glæden fra Gud. Den kommer til os gang på gang. Mange er ligeglade med evangeliet. Så går de glip af den største glæde. Men hvis vi lader vore sanser og sind leve af det, vil vi erfare, at glæde lige så godt kan være grundstemningen som angst og lede. Det er Skaberens mening, at grundstemningen skal være glæde på vor syndige jord. Det er derfor, han har omgivet os med et glad budskab.

Jeg vil ønske jer nogle studieår her, hvor glæde må være grundstemningen. Men så må I være optaget af det, der omgiver jer og kommer til jer og lade jeres sanser og sind leve af det.

K. F. Brondbjerg.

Grundtvig og oldtidsminderne i Jelling

85-årige fhv. stadsskoleinspektør Jens Heltoft, der for to år siden med sin hustru flyttede fra Virum til Jelling, sysler stadig med litteratur- og historieforskning. I en bog »Jelling og et glemt stednavn« 1972, påviste han, at der har været en by i Jelling, før navnet Jelling dannedes. Følgende artikel er af ny dato, og gennem den bringer Jens Heltoft en hilsen til praktik- og metodikelever ved Haslev Seminarium i årene 1933–59.

I Thyregod kirke er på kirkeskibets sydvæg opsat en mindetavle, som beretter, at N. F. S. Grundtvig blev konfirmeret her den 15. april

1798. I 6 år havde han da haft ophold hos den ugifte pastor Laurids Feld, der skulle forberede ham til optagelse i mesterlektien, latinskolens ældste afdeling. Sagen var, at han forældre havde en god ven i Feld, der havde været skoleholder i Udby i en ældre broders sted og dengang havde begyndt at læse med præstefamiliens ældste sønner Jakob og Niels. Undervisningen blev afbrudt ved, at Feld fik embede på Hirtsholmene, men senere fortsat der, idet drengene kom i huset hos ham på disse – set fra Udby – fjerne øer. De fortsatte læsningen i Viborg skole, og Feld fik forflyttelse til Thyregod, hvor deres yngste broder, den 9-årige Frederik nu kom over for også at blive forberedt af Laurids Feld.

Det må have været en vældig forandring med skiftet fra barndomshjemmet i Udby i det sydsjællandske frodige landskab til kanten af heden, som efter krige og pest-år havde bredt sig over store dele af Jylland. Grundtvig oplevede hedeboendernes strid med lyngen, som de –

Den vestlige Prospect af Landsbyen Jellinge i Jylland A Kirken B Kongens Høj. C Dronningens Høj.

C. Abildgaard. 1773.

og Grundtvig med dem – så på som en fjende, der »løber langs ad land med ormeflok og flyvesand«,¹⁾ og som man måtte bekæmpe. Intet under, at han ofte længtes efter barndomshjemmet og bøgeskoven; men opholdet i Thyregod fik alligevel betydning for ham, thi de jyske bønders djærve tale med ordsprog, fyndord og folkelige vittigheder indgik nu i hans mindeverden sammen med sjællandsk almuesprog.

Deres trohjertede salmesang om søndagen og deres seje udholdende arbejde i hverdagen fik nu en plads i mindet ligesom lyngheden ved siden af bøgeskoven. Derved fik han et videre udsyn over dansk natur og folkeliv end Oehlenschläger, Blicher, Chr. Winther og andre guldalderdigtere havde. I barndomshjemmet lyttede han til Malene Jensdatters²⁾ sang og fortælling, i Thyregod færdedes han i et landsbysamfund, hvis almuekultur havde et fællespræg. I et digt om

Jylland, »Et blad af Jyllands rimkrønike« fra 1815, giver han udtryk for, at denne kultur er af så høj kvalitet, at der engang vil komme en fornyelse til dansk kristendom og digtning fra Jylland. Det mærkelige er, at han allerede dengang kunne se værdierne i den folkelige kultur hos jyderne, for på øerne og syd for Kongeåen så man på jyder i almindelighed som et et lavtstående folkefærd, hvis hjemsted ikke var begrænset til Mols, men var udbredt over en ret stor del af halvøen.

»Et blad af Jyllands rimkrønike«³⁾ er udarbejdet 1814 og er et digt på 270 7-liniede strofer.

I 1810 havde han udgivet sin dimisprædiken under titlen »Hvi er Herrens ord forsvundet af hans hus« med angreb på den rationalistiske fornuftkristendom. I hans jyske rimkrønike strømmer hans uvilje mod oplysningstidens ensidighed

også én i møde, navnlig fordi den ofte underkendte, hvad der levede hos almuen af gammel folketro. I Jelling kunne man stå ansigt til ansigt med beretninger om oldtids bedrifter, og hos befolkningen levede det mærkelige sagn om helligkilden på Tyras høj. I den jyske rimkrønike indtager oldtidsminderne i Jelling, både de synlige og de usynlige en central plads og viser, at han har været i Jelling, sandsynligvis mange gange. Om naturen mellem Jelling og Vejle digter han:

Den bakkerad ved lyng og fjord,
ved Jelling og ved Hovre,⁴)
det er en perlerad i nord,
og det er Jyllands Dovre;
ej som det norske hårdt og koldt.
og ej så rigt og ej så stolt,
men dybere i grunden.

I de sidste år under Grundtvigs ophold i Thyregod, altså da han var 14–15 år, kom hans interesse for historie klart til udfoldelse. Med »tærskersult og tærskermave« slugte han alle de historiske skrifter, han kunne få fat på. I ferierne i Udby kastede han sig over tidsskriftet »Danske Magasin«, udgivet af Jakob Langebæk,⁵) som indhentede oplysninger om historiske minder rundt om fra hele landet. I den tid er det, at han har fået en dybtgående interesse for oldtidsminderne i Jelling. Feld var ofte med ham på ture i omegnen, og det er vel den lærde sognepræst i Jelling, Rasmus Møller,⁶) som har fortalt dem om den ældste Jelling kirke, der brændte 1679, og som havde billeder af danske konger og dronninger på panelvæggene. Den kunne altså fortælle historie, den var en saga-kirke:

Der stod en gang på Jelling hed'
så prud en saga-kirke,

men den for længst er sunket ned
så vel som Dane-virke;
nu står den tårneløs og lav,
alt som en muret helgengrav,
imellem helgengrave.

Helt rigtigt er det nu ikke, at kirken engang stod på Jelling hede. Jorden omkring Jelling var dyrket også i oldtiden, kirkegården er anlagt på dyrket område, og Jelling hede var langt tilbage i tiden en afgrænset del af udmarken vest for Jelling. Men der var lyng på mange af bronzealderhøjene, ja området ved Mangehøje var lyngklædt, og der er næppe tvivl om, at Jelling hede efter svenskekrigene har forsøgt at erobre de dyrkede marker omkring Jelling. Det undrer Grundtvig, at kongehøjene i modsætning til bronzealderhøjene er grønklædte. Nu ved vi, at højenes bygmestre har skrællet muld af mark-jorden til dækning af højenes kerne, som var rejst af græs- og lyngtørv. Det frodige grønne græs og den golde mørke lyng billedgør digteren sådan, at der fra Jylland vil komme en åndelig fornyelse i »verdens sorte hede«. »Verden«, der her ikke betyder universet, men den herskende tidsånd (rationalismen), er for digteren »den sorte hede«, ufrugtbar i åndelig forstand. Grundtvig har lagt mærke til, at den store runesten i modsætning til den lille har blålige årer i granitten og skelner mellem dem med betegnelsen » den grå og den blå«. Nuancerne i sproget var ikke Grundtvigs stærke side. Til gengæld er der styrke i rimordene grå og blå, som digterisk passer bedre ind i beskrivelsen af kampesten end f. eks. »den store og den lille runesten«.

Grundtvig ser i 1814 gennem romantikkens briller tilbage på, hvad han oplevede 1796–98 ved oldtidsminderne i Jelling. Han erkender, at han ikke i enkeltheder kan tyde runeindskriftene. Alligevel aner, ja véd han, hvad de indeholder:

både den grå og den blå står som monumenter over hedenske bedrifter. Ligesom romantikerne mener Grundtvig, at man kan hente åndelig styrke ved at fordybe sig i beretninger om oldtids storhed, men for ham er dette ikke nok. Målet må være, at denne styrke bliver »kristnet«: kommer i tjeneste hos kristendommen, som derved får kraft til at overvinde tidens rationalisme og materialisme. Stenene står da også, som om de ville ind i kirken. De lader sig ikke fravriste deres hemmelighed af »verdens kæmper«, disse énsidige repræsentanter for tidsånden, der har magten i Danmark. Men engang vil de ved alterfoden skrifte for jydepræsten, som har bevaret troen på »Herrens ord«.

Fra hedenold de høje stå
så mægtige og brede
og grønnes, til at undres på,
midt i den sorte hede;
i ånd det os indbilde må:
at grøn engang skal Jylland stå
på verdens sorte hede.

De høje stå, som alt de stod
i Harald Blåtands dage,
der hviler Gorm og Danebod,
det vidner Danmarks sage;
og stenen grå og stenen blå,
som end på kirkegården stå,
de vidne og det samme.

Jeg ej forstår den runerad
at sætte ret i lave,
men derfor ser jeg lige glad
på gamle runestave;
ja, det er just en herlig ting,
at slig en liden runering
kan trodse verdens kæmper.

For kirkedør de stene stå,
alt som der ind de vilde,
det og en gang sig føje må,
om ikke før end silde;
ja, vist en gang de vil og må
for alteret til skrifte gå,
aflægge deres byrde.

Ja, saga, som dem båret har
til kirkedør med smerte,
skal gange ind så åbenbar
og vælte dem fra hjerte,
og over dem som alterfod
skal gamle Thyra Danebod
sin helgenkalk udtømme

Den jydepræst⁷) for alterbord
med kors på messekaaben,
ham skal de skrifte sandheds ord
om Gud og danedåben;
det skriftemål så rørt i sind
i alterbog han skriver ind
og »Gloria«⁸) udtoner.

Afsnittet om oldtidsminderne i Jelling slutter med et vers, der indeholder en opfordring til at lade runestenene i fred. Anelser er mere frugtbare end egentlig viden med spidsfindige forklaringer. Derfor:

I kloge! sparer eders vid!
Thi ej før jydepræstens tid
de stene gå til skrifte.

Oprindelig var dette vers lidt anderledes, og efter det fulgte 9 andre, hvori der fortaltes om kilden på Thyras høj; men ved den endelige udformning af rimkrøniken udgik denne skilddring, måske fordi digteren har ment, at den ikke havde en så almen interesse, at den burde med

i et digt om Jylland. I et Grundtvig-digt om aldtidsminderne i Jelling bør folkesagnet dog også have en plads, og versene herom står højt med hensyn til form og liv.

Det er en gammel Jelling-bonde, Gamle Fa'r, der fortæller ham kildesagnet: Engang skiftede Gorm og Tyra ord om, hvem af dem der havde den stærkeste tro, og Tyra sluttede med at sige: Når jeg er død, skal der ske et tegn, som beviser, at min tro er den rette! – Og se! fra den døde dronnings bryst udsprang en kilde, hvis vand vældede op af højen og løb ned ad dens sider. I den kilde var der lægedom for mennesker, indtil en bonde vaskede sin skabede hest i den.

Men der var højtid og skønhed i gamle dage, når folk med deres drikkekar morgen og aften under sang gik op ad højens side. Den tid er nu forbi. Folk i Jelling henter ikke mere kildevand på højen, for, siger de: »Vandet er plumret, og det smager ilde!« Men det er ikke hele sandheden. »Kilden blev af sin dyd forhad!«, for også det nye slægtled i byen blev smittet af tidsånden. Folk levede ikke i tro og kærlighed til

fortiden, og derfor fik kilden sin »lyde«. De gad heller ikke mere have besværet med kildevandringen og gravede sig derfor en bybrønd, som om vandet derfra tæt ved mose og mødding var bedre end kildens. Nu huserer uvorne drenge på høj og i kilde, og de roder i den med deres hyrdekæppe, kirkeruderne slår de ind, på Sorthøj og Pedershøj knuser de gamle gravurner. Voksne, som søger op på højen, hører heller ikke til Vorherres bedste børn. Rationalisten begår ligefrem helligbrøde, når han står der og ser med skepsis på kilden og tager sin tommestok frem for at måle og beregne. Det kan også nok gyse i skikkelige folk, når de ved natte-tide ser en »dåre« snige sig op med en spade for at grave efter guld i det gamle hellige væld.

Så lad de stene nu kun stå
med tavse runetunge!
Jeg ved dog, hvad de tænke på
og skal en gang udsjunge:
De sjerne skal om Tyras grav,
om kilden, som udsprang deraf
alt på den høje tinde.

Den kilde sprang så højt en gang,
dens vande var så klare,
på bratte sti med trøstig sang
da gik så stor en skare,
ja, op ad høj den skare gik,
at hente sig en læskedrik
af Tyras klare kilde.

Ak! nu i dagning og i kvæld
ej høres lyd af sange,
og, ses til gamle kildevæld
en vandringsmand at gange,
han kommer ej med sang og kar;
han vil kun se, hvor kilden var,
og grønnehøjen måle.

Vi har nok hørt af gamle Fa'r,
det var en herlig kilde,
men nu er den ej længer klar,
og vandet smager ilde;
så klinger det på Jelling hed',
og dermed slukkes sorgen ned,
og det er såre ilde.

Gud bedre det! de sige sandt,
men lyve dog tillige;
hvi kildens herlighed forsvandt,
d e t vil de nødige sige;
for lyde ej den blev forladt,
men for sin dyd den blev forhadet,
da fik den først sin lyde.

Den kildevej var alt for lang,
og åget for det andet
var alt for tungt, og stien trang,
af intet smagte vandet;
en mosebønd i møddingbred
man grov sig da i kildens sted,
d e n havde smag og sødme.

Nu drenge lå på grønnehøj,
de løb derop så rappe,
der byttede de pibetøj⁹⁾
og spillede om knappe,
de spillede kort og kag¹⁰⁾ og pind,
og kirkeruder slog de ind,
kun galskab tog de vare.

De sattes til at vogte får,
men brugte deres stave
kun til at knuse potteskår
og til i jord at grave;
de sad så tit på kilderand
og plumrede det klare vand,
det kaldte de at kriges.

Det stundom hændte og i kvæld,
der kom en ussel dåre,¹¹⁾
som tænkte, ved det kildevæld
var vist en gyldenåre;
han som en tyv om natten kom,
gik kirken tre gang avet om¹²⁾
og fløjted efter fanden.

Så gik han op på Tyrehøj
alt med sin torsdag-spade,
og helvedkrager om ham fløj
så vævre og så glade;
han grov så grådig efter guld,
og kastede vel tønder muld
alt i den gamle kilde.

»Et blad af Jyllands rimkrønike« er skrevet efter 1810 i en tid, da Grundtvig med den nyomvendtes nidkærhed ville omvende sin samtid, som han selv var blevet omvendt. I dette ærinde ville han personligt stille folk ansigt til ansigt med sit nyvundne bibelsyn og henvendte sig bl. a. til Mynster, Oehlenschläger, H. C. Ørsted og Molbech, men opnåede kun at miste dem som

venner eller få dem som modstandere. Over for en flok studenter, som 1814 ville danne et frivilligt korps til kamp mod Bernadotte, gjorde han gældende, at de var uværdige til at gå ud i en sådan kamp, dersom de ikke inden hver for sig, havde bekendt troen på Gud og det evige liv.

I slutningen af rimkrøniken, stroferne 265–270, giver han udtryk for samme nidkærhed i troen og hævder, at »tant er, uden tro på Krist, alt syn på runestene«. Kun ved alterfoden for den troende jydepræst skal stenene skrifte.

Kernen i »Et blad af Jyllands rimkrønike« er stroferne om oldtidsminderne i Jelling i forbindelse med Grundtvigs personlige syn på tidens og sit eget åndsliv. En del af dette digt vil vel nok nu 160 år efter virke noget fjernt. Men dets 10 første strofer står stadig som det ypperste, der er digtet om Jylland. Hverken Blicher eller Aakjær har skrevet noget, der kommer ved siden af »Der er et land så kosteligt alt under Nørrelide«. Da man i 1842 ville udgive »Viser og sange

for danske Samfund«, udtog Grundtvig selv de 10 vers til samlingen og gav dem overskriften »Jyllands pris«.

»Et blad af Jyllands rimkrønike« er blevet til i en tid, da digteren studerede skrifter af profeterne i Det gamle Testamente. I »Jyllands pris« møder man Grundtvigs egne visioner eller profetiske syner om en fornyelse af dansk digtekunst, udgået fra Jylland. I sidste vers står man over for symboler, som vel kan tolkes forskelligt. Ved »lundens fuglekor« må man dog nok forstå digterne fra de danske øer i modsætning til digterne fra den brune hede eller Jylland:

Og når de lundens fuglekor
har sommeren udsjunget,
når stormen over kolde jord
har stemmen undertvunget,
da toner end en liflig klang;
da klinger højt en svanesang
alt over brune hede.

Jens Heltoft.

OPLYSNINGER

¹⁾ „løber langs ad land med ormflok og flyvesand“: „Jyllands pris“, vers 2.

²⁾ *Malene Jensdatter*: aftægtstyende i Udby præstegård. Gennem hendes salmesang og fortælling fik Grundtvig et sådant kendskab til sjællandsk almuekultur, at han kaldte hende sin „sprogmeisterinde“.

³⁾ „*Et blad af Jyllands rimkrønike*“ (1815) var i sin helhed trykt i Hejmdal, dansk nytårsgave for 1816, s. 94–187. Det findes desuden i „N. F. S. Grundtvigs Poetiske Skrifter“, fjerde del, udgivet af Svend Grundtvig 1882. Stroferne om oldtidsminderne i Jelling omfatter også sagnene om Frode Fredegod samt om Uffe og Vermund, men af hensyn til den nødvendige begrænsning i en artikel i et årsskrift er de ikke medtaget her. Digtet om kilden på Tyras høj er fundet

frem af Svend Grundtvig, som har ladet det trykke i *Poetiske Skrifter*. 4. del, 1882.

⁴⁾ *Hovre*: ældre stavemåde for Hover, annekssogn til Jelling.

⁵⁾ *Jacob Langebæk* (1710–75); gehejmearkivar, historiker.

⁶⁾ *Rasmus Møller* (1763–1842): magister, dr. theol., præst i Uldum, Jelling og Købelev, 1831 biskop over Lolland-Falsters stift. Oversatte Livius' „*Romerske Historie* I–VII. Sønnen Poul Martin Møller var kun 2 år, da han kom til Jelling, så det har været skjult både for ham og Grundtvig, at han engang skulle skrive „Himmellbrev i Grundtvigs nye historiske Smag“.

⁷⁾ *jydepræst*: præst af jysk slægt.

⁸⁾ „*Gloria*“: lovsang.

⁹⁾ *byttede pibetøj*: handlede med piber.

¹⁰⁾ *spillede kag*: en leg, almindelig på Sjælland. På en stendynge opstilles en mindre sten, „Kagmanden“, som børnene ved stenkast søgte at ramme. „Kag“ er ellers navn på en pæl eller støtte, hvortil en forbryder blev bundet og hudstrøget.

¹¹⁾ „en ussel dåre“: måske repræsentant for materialismen, svarende til „den rige bonde“ (Lukas 12,20). „Dåren“ i digtet om kilden har forskrevet sig til onde magter, som ofte var virksomme om torsdagen.

¹²⁾ *avet om*: bagvendt, venstre om, modsat solretningen.

Digtet om helligkilden: I Gamle Far's beretning om

helligkilden synes der at være en sammenblanding af to tidsaldres syn på denne kilde. I 2. strofe hører man om en skare, som under sang går op ad højens side. I denne skildring gemmes formodentlig et billede fra den ældre middelalder, da folk søgte lægedom ved kilden. Men når der så fortælles, at skaren gik for at hente en „læskedrik“, er man kommet så langt frem i tiden, at folketroen er noget svækket, om end man i byen stadig ser på kilden som en helligdom. I oplysningstiden mistede man helt denne tro, og man graver en bybrønd. Men Gamle Far har bevaret folketroen, og Grundtvig forstår, at der vil gå værdier tabt, hvis alt hvad der omfattes af tro må vige for kendsgerninger. (Smk. „Guldhornene.“)

Fra barndommens dage

Bestyrelsen for seminariets elevforening har fået den idé, at mit liv har været så afvekslende, at jeg måtte kunne give nogle glimt fra forskellige aspekter i den tid, jeg har levet.

Det skulle ske gennem nogle årgange af årsskriftet. Det er rigtigt, at mit liv har været ret afvekslende: en barndom på en lille vestjysk gård, seks år som lærling og svend i et håndværkermiljø, ti års studium til præliminær- og studentereksamen på Rønde Kursus og til teologisk embedseksamen ved Københavns universitet, ni år som lærer ved Håndværkerhøjskolen i Haslev, fire år som sognepræst i Dreslette på Fyn og endelig mange år som leder af Haslev Seminarium.

Alligevel er det med store betænkeligheder, jeg

har sagt ja til opgaven. For det første kunne man måske sige som Chr. Bartholdy: Det er gudsbespottelse at love noget flere år ud i fremtiden, når man nærmer sig støvets år – som om man havde krav på nogle år endnu. For det andet: Er det ikke for prætentivt at tro, det kan have interesse, hvad jeg »lille mand« kan give af glimt fra den fantastisk spændende tid, jeg har oplevet. For det tredje: Evner jeg at give udtryk for, hvad jeg gerne ville?

Trods alle betænkeligheder har jeg sagt ja til at prøve. Det første glimt bliver fra mit barndomshjem. »Der har jeg rod, derfra min verden går.«

Jeg blev født på en lille gård i Staby sogn øvre mellem Ringkøbing og Holstebro. Mit hjem lå smukt med udsyn til Vestjyllands storladne vidder. Smukkest var udsigten mod vest ud over Husby sø, hvor Kaj Munk sejlede, fiskede og skød ænder. Han har givet en sjælden beskrivelse af søens skønhed. Han fortæller, at H. C. Andersen en dag kom ned fra himlen og besøgte

ham. Vor Herre havde givet den store digter orlov en dags tid. Kaj Munk viste ham præstegården med den yndefuldt forfaldne have. Han viste ham plantagen, klitterne og Vesterhavet. Til sidst tog de en rotur på Husby sø. Kaj Munk viste ham mågerne, rylerne, viberne – og sivene, de små blomster i søkanten. Det lakkede mod aften, og Kaj Munk sagde til sin himmelske gæst: »Nu skal du vel snart se at komme tilbage til himlen igen?« »Kan vi ikke lige så godt blive her?« svarede H. C. Andersen. Så smukt er der på Husby sø.

I horisonten lå Vesterhavets hvide klitter. Næsten dagligt kunne vi høre bølgenes dejlige, monotone sang bag »æ hawbjær«. De har set lidt af hvert – har klitterne. I min barndom så vi ofte en vældig røgsøjle stige op derude over klitterne. Og nogle sekunder efter kom en

buldren, der fik ruderne til at klirre. Det var miner fra den første verdenskrig, som blev sprængt. I dag skæmmes klitterne af svære betonbunkers, som tyskerne byggede under den anden verdenskrig. Bølgerne hamrer løs på de grimme tingester år efter år og får nok bugt med dem til sidst. Jo, klitter har set mange ting. Mangt et skib i nød på første eller anden revle. Det var spændende for os børn, når stormen var stilnet, og vi fik lov at komme om »te æ haw å se stranding«.

Så man mod nord fra mit hjem, mødte øjet den gamle smukke kirke med måske den smukkeste apsis i landet. Mod syd så man Vedersø kirke og præstegård, mod øst plantage af fyr og gran. Fars fødegård hedder »Store Brøndbjerg«, stamgården til en herregård, som var udstykket. Min bedstefar købte denne gård. Han hed

Ole Olesen, men fik senere gårdens navn Brondbjerg. Stamgården er i dag på slægtens hænder i fjerde led. Der blev skilt en lille gård fra, som fik navnet »Lille Brondbjerg«. Den fik min far, da han blev gift med mor.

Far og mor levede et meget harmonisk ægteskab sammen, var fælles om alt, sådan som mand og kone kan være det i et landbohjem. Far talte med mor om alt derude i mark og stald og mor med far om alt derinde i stue og køkken. Der var demokrati i bedste forstand. Jeg har aldrig hørt dem sige et ondt ord til hinanden.

Far var en arbejdsom mand. Han gik lidt tungt på jorden med lange skridt, sådan som man går i muld bag en plov. Fars ryg havde altid været lidt krum fra engelsk syge i barndommen. Men den blev krummere med årene. Hans lange skikkelse duvede. Jeg ved ikke, om man kan kalde fars ansigt ligefrem smukt. Men det havde præg. Og han havde et par varme øjne – og en god stemme, der klang ægte og smukt. Far kunne godt tage ordet i en forsamling. Så famlede han ikke med ordene. Men han kunne forme sine tanker enkelt og klart med sit jyske mål. Far talte dog mere med sit hjerte end med sin hjerne, skønt det altid var fornuftigt, hvad han sagde. Man kan ikke sige, far var belæst. Han kendte sin Bibel ud og ind fra daglig bibellæsning gennem et langt liv. Han kendte sin salmebog grundigt. Og så kendte han en del til Vilh. Becks prædikener, og han kunne Luthers lille Katekismus. Det var gode kilder, far hentede åndelig næring af. Far læste også andre bøger end de nævnte. Da han fik mere tid på sine gamle dage, læste han en hel del.

Far elskede sine dyr. Og han holdt af sin jord. Søndag eftermiddag tog han mor og os børn med ud at se markerne: rugen, havren, byggen – roerne, kartoflerne. »Se, lu kjøn æ korn står,«

sagde far. Vi mærkede hans glæde ved at vise os frugten af sin sved og af Guds velsignelse, så jeg endnu kan mærke glæden i hans stemme 50 år efter.

Far kunne lide mennesker – naboer, slægt og venner. Men han var ikke ukritisk. Ikke den golde kritik af alt og alle, men bondens sunde vurderingssans. Far var flere gange i menighedsrådet. Engang skulle man have en ny præst. Der kom forskellige ansøgere og hilste på menighedsrådsmedlemmerne. En forstander spurgte far, hvad han syntes om en bestemt ansøger, og fik til svar: »Han tød da godt om sæ sjæl.« Så var der ikke mere at sige om den ting.

Mor var en høj og rank kone. Jeg syntes, hun var en smuk kvinde. Men det er måske, fordi hun var min mor. Hun var dygtig i skolen. Hendes lærer ville have hende til at læse. Men det var ikke så lige en sag dengang som nu, at en ung pige skulle studere. Mor har altid haft en smuk skrift med flugt og karakter og skrev et praktisk talt fejlfrit dansk. Hun var også god til at læse.

Hun holdt af at samles med andre koner fra den lille landsby en aften om ugen vinteren igennem og læse gode bøger sammen med dem. Let og flydende kunne hun læse timer i træk.

Det var et travlt liv at være bondekone dengang. Mor slagtede selv – grise, lam, fjerkræ. Der var altid noget i saltkarret. Og hun bagte selv i den store ovn – dejlige, store, kraftige rugbrød og sigtebrød. Og hun bryggede øl i den store kedel. Det lugtede dejligt af hjemmebrygget øl på disse dage. Og mor klippede selv fårene, spandt ulden og strikkede tykke strømper og uldtrøjer til os børn. Foruden alt dette måtte hun hjælpe far i marken, binde op efter leen, rive hø, luge roer, tage kartofler op om efteråret. Der var nok at tage fat på fra morgen til aften.

Far og mor sluttede sig til Indre Mission. De var unge, da den indremissionske vækkelse gik fra sogn til sogn og greb mange. I firserne kom der en indremissions præst til Staby, og vækkelsen greb om sig i sognet. Der blev bygget et missionshus, hvor vækkelsens folk kunne samles. De blev ved at være den lille flok i sognet, der som helhed var præget af gammel kirkelighed, som de fleste vestjyske sogne var det. Ingen af vore naboer var missionsfolk. De snakkede ikke meget om deres kristendom. Men når klokkerne kaldte søndag formiddag, kunne man se dem på vej til kirke med deres salmebog i hånden, mange af dem lige så sikkert, som søndagen kom. Fra fjernere steder i sognet kom de kørende med hest og vogn. Ikke en eneste havde bil. Kirken var næsten fuld søndag efter søndag. Det hørte med til deres menneskeliv at høre Guds ord om søndagen. Og de gik til alters to gange om året med stor ærbødighed og i deres fineste klæder. De lagde overtøjet nede i stolene. Man kunne ikke komme til Herrens bord i overfrakke.

Vækkelsens folk syntes, det var for lidt med denne gammeldags kirkelighed. Den var for passiv. Det var ikke nok at gå i kirke – og så i øvrigt tie stille med sin kristendom. De skulle omvendes, så de kunne blive aktive kristne og bekende deres tro. Det kunne folk ikke lide at høre. Derfor kunne de heller ikke rigtig lide Indre Mission. Far var i mange år formand for indremissions samfundet i sognet. Han sørgede for missionærer til at tale i missionshuset. Som regel boede de i mit hjem. Det var fromme mænd – somme tider for fromme, syntes vi børn. Der var særprægede personligheder blandt disse missionærer. Jeg husker flere, men især gamle Lars Hansen. Han ville kun have meget spartanske måltider. Mor kunne næsten ikke få ham til at tage pålæg på brødet. Han bad altid en lang enfoldig bøn.

Han bad for os alle, at Gud ville bevare os »fræ rotter og mus, fræ ildebrand og tyvehånd«. Han var næsten blind i sine sidste år. Far eller en anden skulle læse teksten for ham, når han skulle tale i missionshuset. Når de spurgte, hvad de skulle læse, sagde Lars Hansen: »Lige meget, det er kjære Guds ord allsammen.« Hans prædiken var den samme over enhver tekst. Han vidnede for folk om sin kære Frelser, som var så god imod ham selv og gerne ville frelse alle mennesker. Han formanede folk til at omvende sig, så de kunne komme hjem til Guds lyse himmel og blive frelst fra helvedes pine. Han var en elskelig mand, den gamle Lars Hansen. Han gik fra hjem til hjem, fra sogn til sogn og vidnede for folk med sine enfoldige ord og med sit store, varme hjerte. Jeg husker den sidste gang, han var i mit hjem. Jeg var 13–14 år. Han kunne ikke længere gå til nabosognet. Og jeg skulle køre ham til Sdr. Nissum, hvor han skulle bo på en gård. Da vi kom så nær, at han kunne skimte møllen på gården, måtte jeg ikke køre længere. Han sagde farvel med disse ord: »Ka du nu blyv i den tro, din far og mor har lært dig.« Jeg har hørt hundredvis af dygtige prædikener, som jeg ikke kan huske et ord af. Men Lars Hansens lille prædiken på landevejen i Sdr. Nissum for 50 år siden glemmer jeg aldrig.

Det var mange missionærer, jeg lærte at kende derhjemme. Jeg mærkede også lidt til Haslev i min barndom. Både far og mor havde været på Haslev Højskole i deres ungdom. Når vi sad sådan en vinteraften i stuen derhjemme, kunne det hælde, de begyndte at tale sammen om forstander Davidsen, bygmester Christensen, gamle Hansen og lærer Sandbæk. Jeg husker noget af, hvad de fortalte. Men jeg husker især varmen og glæden i deres stemmer, når de tog minderne frem. Det var så åbenbart, at de på højskolen havde mødt nogle mænd, der havde et

syn, og som havde kunnet tale sådan til de unge derom, at det fik betydning for hele deres liv. Far og mor havde fået noget, som de aldrig glemte, noget, som berigede deres liv helt op under de grå hår – ja, noget, som kunne bære i liv og død. Da jeg blev udlært som tømrer i 1926, var fars og mors højeste ønske at få mig over til Davidsen og bygmester Christensen. De regnede med, at også jeg kunne møde noget i Haslev, som kunne få betydning for hele mit liv. Men Haslev-tiden gemmer jeg til senere artikler. Den hører ikke til barndommen.

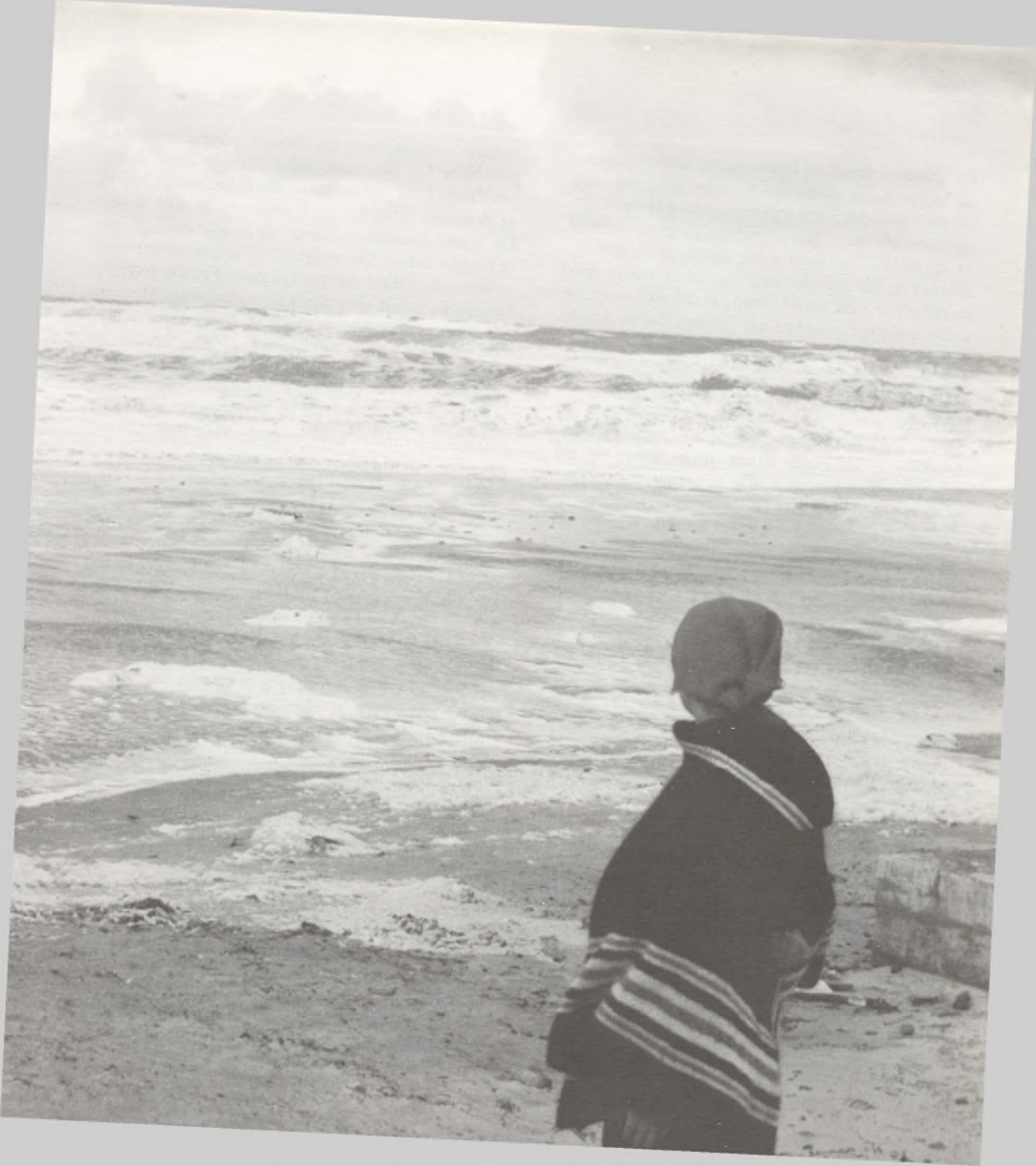
Der kom også grundtvigianere i mit hjem. De skiftende præster var alle grundtvigianere, mens jeg var hjemme. Og både læreren og lærerinden ved den lille skole var kærnegrundtvigske. De kom alle i mit hjem. De kunne lide at snakke med far. Ja, den grundtvigske lærer var vel fars bedste ven. De var ikke altid enige. Jeg husker en aften, de kom til at diskutere, om der var omvendelse efter døden. Lærer Kristensen vandrede op og ned ad gulvet som den temperamentsfulde personlighed, han var. »Jeg kan ikke holde ud at tænke på, at de mange drenge og piger, som jeg har undervist i religion, og som tilsyneladende er ganske ligeglade med kristendommen, ikke skal få en chance efter døden.« Far sad roligt ved bordet og sagde stiltødt: »Jeg tør ikke fortrøste mig til en omvendelse efter døden. For der står jo i Bibelen: I dag, når I hører hans røst, så forhærd ikke jeres hjerter.« Det er den første teologiske debat, jeg husker. Jeg ved ikke, hvor gammel jeg var. Men når jeg husker det så tydeligt, som var det i går, skyldes det vel, at jeg her oplevede to mænd, for hvem himmel og helvede var en virkelighed. Det ville være let at kritisere lærer Kristensen ud fra moderne pædagogiske principper. Men han var en mand, der havde noget at give os børn. Jeg glemmer aldrig stemningen i hans religions-

og historietimer. Der er timer, jeg husker, som var det i går, f. eks. den time, da han forklarede os, at døbt menneskers plads om søndagen er i Guds hus, eller når han før afstemningen i 1920 om vor sydgrænse stod og tegnede grænser på danmarkskortet med ryggen til os, så optaget af sagen, at han glemte både sig selv og os.

Af de grundtvigske præster fik især pastor Niels Hansen betydning for mig. Jeg var på hans første konfirmandhold. Vi holdt meget af at komme i præstegården. Den yndige unge præstefru bød os undertiden ind til et lille traktement. Pastor Hansen var et meget levende menneske med et velsignet jysk lune. Hans undervisning var ikke terperi. Vi skulle f. eks. prøve at fortælle salmeversenes indhold, ikke remse dem op – så talte han med os om indholdet. Hans egen yndlingssalme var »Den store Mester kommer«. Hans prædikener var altid vel forberedt, ægte og sund forkyndelse, lige langt fra sværmeri og fra dogmatiske spændetrøjer.

Jeg har ofte glædet mig over disse to mænds grundtvigske indslag i mine indremissionske sammenhænge. Deres grundtvigske sans for første trosartikels glæde, for Guds skabergaver, for menneskelivets rige værdier både i den enkeltes og i folkets liv var et berigende supplement til den kristendomsforståelse, jeg fik i mit hjem. Men nu er jeg nok et godt stykke ud over barndomstiden og inde i de mange samtaler med disse to mænd gennem mine ungdomsår – ja op i manddomsårene. De har betydet så meget for mig, at jeg må vende tilbage til dem i senere artikler om andre perioder i mit liv.

Vi fik en ret fri opdragelse. Uden at studere psykologi eller pædagogik forstod far og mor hovedtanken i, hvad man med et fint ord kalder aktivitetspædagogik. Der var et stykke jord øst

for gården, hvor vi børn måtte rode og grave og bygge huse, så meget vi ville. Far gav mig løvsav og andet værktøj, træ og søm, papir og farveblyant – ja, tegnebestik. Han forstod, at en dreng har behov for aktivitet. Vinteraftenerne fik jeg såmænd lov til at snitte med min løvsav ved spisebordet, hvad det kom til at bære tydelige mærker af. Senere købte far et orgel til os børn, og vi fik undervisning nogle år. Da jeg var fjorten år gammel, kom i lære og ikke kunne tage orglet med mig, lå der en aften en violin på min seng, da jeg kom hjem. Så fik jeg undervisning nogle år i violinspil. Utallige er de glade timer, mine søstre og jeg har tilbragt med at spille sammen, mens far og mor nynnede med, når de kendte melodierne. Siden har jeg spist af kundskabens træ på godt og ondt. Jeg kom til at studere og hørte efterhånden så megen fin musik, at jeg ikke kunne holde ud at høre på mit eget fileri på violinen. Det er for længst forbi med at spille sammen. Men det er med en vis vemodig glæde, jeg tænker tilbage på de utallige timer derhjemme, da vi kunne glædes sammen over vor primitive musik. Senere spillede min kone for far og mor, når de kom på besøg. Hun spiller meget bedre, end mine søstre og jeg gjorde. Men far og mor forstod bedre, når vi spillede »Jeg elsker de grønne lunde«, end når min kone spillede »Beethoven opus 20 – es-dur«.

Friheden gjaldt også det religiøse. Vi blev aldrig tvunget til noget i den retning. Far og mor ville gerne have os med i kirke og missionshus. Men der blev aldrig lagt tvang på os. Vi gik til fest i forsamlingshuset sammen med de andre børn. Og da vi blev konfirmeret, måtte vi godt gå til fest i forsamlingshuset, hvis vi ønskede det. Far og mor stillede os frit. Pædagoger har skelnet mellem direkte og indirekte opdragelse. På det religiøse område består den

direkte opdragelse i en direkte påvirkning. Man prædiker for børnene, taler direkte med dem om Gud. Den indirekte opdragelse består i, at børnene påvirkes af hjemmets kristne ånd. De hører forældrene bede og holde andagt, ser dem gå i kirke. De mærker, at kristendommen er en virkelighed for forældrene. Far og mor brugte kun lidt den direkte opdragelse. De prædikede ikke for os børn. I mørkningen fortalte de os somme tider bibelhistorie. I vore ungdomsår var de endnu mere forsigtige med det direkte. Jeg tror ikke, far talte med mig om Gud, fra jeg var 15 til 19 år. Men vi mærkede dagligt hjemmets kristne ånd. Mor bad aftensbøn med os. Og hver morgen læste far et stykke af Bibelen ved morgenbordet. Han foldede hænderne og takkede Gud for nattens hvile og for den nye dag og bad Gud velsigne dagens arbejde. Det var en god begyndelse på dagen. Far bad også altid bordbøn. Maden var Guds gave, som man burde takke for. Og far og mor gik i kirke om søndagen og tog os med. Der er ingen tvivl om, at far syntes bedre om missionærerne stærke og afgjorte forkyndelse end om de grundtvigske præsters prædiken i kirken. Han syntes, de ofte var for udflydende og uden kraft. Men når klokkerne kaldte, vidste far, at hans plads var i Guds hus, ligegyldigt hvem der prædikede. Der var jo også så meget andet ved gudstjenesten. Jeg husker engang far skrev i et søndagsbrev: »Det var sådan nogle gode salmer, præsten havde valgt i dag.«

Det var en fri opdragelse, vi fik derhjemme. Men der var en grænse for friheden. Der var også noget, der hed lydighed og arbejde. Vi blev vænnet til at bestille noget: passe køerne i engen, luge roer, tynde ud, binde op efter leen, rive hø, tage kartofler op, skære hakkelse til hestene. Der var meget, en dreng kunne

hjælpe med. Vi lærte at bestille noget. Og det har vi haft vældig godt af. Vi fik altid passende tid til at lege og arbejde med vore egne sager. Grundstemningen derhjemme var lys og glad. Far og mor elskede livet, elskede hinanden, elskede os børn. Jeg husker så tydeligt søndag eftermiddag. Vi børn legede i stuen. Så kunne far sætte sig med sin salmebog og synge den ene lovprisningssalme til Gud efter den anden. Hans yndlingspsalm var »Min sjæl du Herren love, hans navn mit hjerte frydes ved.« Vi mærkede hans dybe glæde over livet, over hjemmet, over mor og os børn. Det var en sund og ægte kristen glæde over Guds mange gaver.

Det kæreste sted efter mit hjem var bedstefars værksted. Det var et herligt paradys af ting. Og er der noget, der kan fortrylle et drenge-sind som netop ting, der kan bruges til at skabe og forme med? Her var søm, hamre, stemmejern, høvle i alle størrelser og former. Det var før maskinerne holdt deres indtog hos landsbyhåndværkeren. Og jeg fik ikke blot lov til at se. Jeg måtte også prøve værktøjet, alt imens bedstefar passede sit arbejde uden at blande sig i ens arbejde med forklaringer, som ingen bad ham om. Og fik man en blå negl eller en skramme, hørte det til de livets lærestreger, som skulle give en værktøjet ordentlig i hånden. Jeg listede tit hen til høvlebænken for at se, hvordan han bar sig ad – og blev tit så optaget deraf, at jeg glemte at vende tilbage til mit eget snedkeri. Han sagde ikke så meget. Han var »væk i sit arbejde«. Men spurgte jeg, fik jeg altid et venligt svar. Men som jeg blev større, forstod jeg, at man ikke skulle forstyrre for meget, ikke forstyrre andagten. For der var andagt over bedstefars arbejde. Han arbejdede ikke blot med sine gamle, snilde håndværkerfingre, men med hele sin sjæl. Jeg tror, det var hans kæreste arbejde, når det under-

tiden blev ham betroet at restaurere inventar i gamle kirker. Hvor tog han varsomt på de ældgamle ting i dyb ærbødighed for de gamle mestres værk.

Bedstefar var også stenhugger og leverede de fleste gravstene til kirkegården derhjemme. Når der kom en for at bestille gravsten, skulle der en kop kaffe på bordet. Det mildnede samtalen om død og gravsten. Først et par ord om den, der nu »måt afstej«, om det havde været »en nem hjemlov«, eller det havde været »streng å kom herfræ«. Vidste bedstefar noget godt at sige om den afdøde, blev det sagt med enkle og jævne ord. Så blev der truffet aftale om stenens størrelse, form og pris, hvad der skulle stå, om bogstaverne skulle belægges med guld eller males sorte. Når det altsammen var klaret, og den fremmede brød sig om det, blev der skænket lidt brændevin i den sidste halve kop kaffe. Det kaldte de en kaffepunch. Så sagde de skål på handelen.

Der var andagt over bedstefars arbejde. For hans sjæl var med i det. Men ikke alene det. Det var en gudstjeneste. Ikke sådan at forstå, at han tænkte på Gud, mens han savede og høvlede. Da tænkte han på sit arbejde. Tænker man på to ting ad gangen, bliver det kludrede tanker. Og var der noget, bedstefar skyede både i håndens og åndens verden, så var det da kludderværk.

Jeg har vist aldrig hørt bedstefar nævne Guds navn. Men det var en given ting: Når klokkerne ringede om søndagen, tog han sin salmebog og adlød deres kalden. Så var det tid til at lovsynge og tilbede Gud og høre hans ord. Stout og andægtig sad han og lyttede, hvad enten præsten var grundtvigsk eller missionsk. I mange år læste bedstefar en prædiken søndag eftermiddag for bedstemor og mor, som var

eneste barn, en prædiken af Luthers kirke- og huspostil. Bedstefar forstod vist aldrig rigtigt så nymodens folk som Grundtvig og Villh. Beck. Han hørte til de gammeldags kristne. Derfor passede Luther ham bedst. Hos ham lærte han, hvad Kingo digter: »Jeg i mit kald og stand min Gud og Fader kan tilbørlig dyrke.« Det gjorde bedstefar ved sin høvlebænk. For ham var der ingen forskel på at sidde i kirken om søndagen og stå ved høvlebænken om mandagen. Det var den samme Gud, han tjente begge steder. Alt det skænkede han ganske vist ikke en tanke. Han passede bare sin kirkegang om søndagen og sit arbejde om hverdagen. Det var slet ikke noget særligt. Det var blot livet, virkeligheden.

Jeg har fire ting fra bedstefars bogsamling: en gammel udgave fra 1589 af Chr. III's Bibel, Luthers kirke- og huspostil, Ingemanns historiske romaner og en kunsthistorie om træskærerarbejder i kirkerne. Disse fire bøger siger lidt om bedstefar.

Jeg husker ikke så få af hans ord, men skal nøjes med en enkelt sætning. En dag, jeg stod på hans værksted som så ofte før, sagde han: »Du vil da altid være en rar dreng?« Det betyder en god dreng. Det var tydeligt, han ikke ventede noget svar. Og der fulgte ingen kommentarer. Nogle simple og enkle ord, som det kun tog sekunder at sige. Men det var nogle at de sekunder, hvor tiden ligesom står stille et øjeblik. Det var ord, der ligesom var evighed i. Derfor kan de aldrig glemmes. Bedstefar formanede ellers aldrig. Det var vist den eneste gang. Ikke tilfældigt, at hans formaning var spørgeform. Andet tiltog han sig ikke myndighed til. Ikke tilfældigt, at det ganske enkelt var en

formaning til godhed.

Det var nogle glimt fra en tid, som ikke er mere. Det var en troens tid, hvor mange elementære ting stod fast. Hvor vi børn vendte os hen, mødte vi gudstroen. Far og mor, naboerne, lærerne i skolen, præsten – alle troede, der var en Gud, og at Bibelen var hans ord. I vor eneste avis var der en prædiken hver søndag. Det var en kultur i ro – i hvert fald på landet. Vi hørte rygter om nogle tossede menneskerovre i hovedstaden, som ikke troede, der var en Gud. Man kaldte dem fritænkere og socialister. Men de måtte da ikke være helt vel forvaret i øverste etage. Vi troede ikke engang, det kunne være rigtigt. Inderst inde troede de nok alligevel, der var en Gud, selv om de nægtede med munden.

Jeg stod ved fars og mors grav for nylig på Staby kirkegård. Mine tanker gik som så ofte før tilbage til barndommens trygge dage. Hvor er dog alt forandret siden da. Måske jeg selv er mest forandret, en søn af sputnikkernes og pluralismens tidsalder, som jeg er. Somme tider synes jeg, det er en helt anden verden.

Men bedst som jeg stod der i mine egne tanker, nåede nogle kendte lyde mit øre, bølgernes evige, monotone sang. Mit blik gled ud over Husby sø til klitterne – og derfra til kirken kun tyve meter fra, hvor jeg stod. Hvor meget der end er forandret i sputnikkernes tidsalder, bølgerne nynner dog endnu deres sang bag »æ hawbjær«, vor Herres dejlige klitter ligger der endnu, kirkens gamle, massive tårn viser stadigvæk opad, og Guds ord lyder hver søndag i Staby kirke som i tusind år.

K. F. Brondbjerg.

Jeg foretrækker min frihed sagde tiggeren

Pigerne der bor i skolehjemmet ved Girls' Christian High School i Melpattambakkam vandrer i en pæn ordentlig række over landevejen og ind i kirken til morgensang. De sidder tæt på stråmætter, hoved ved hoved, sorte og blanke, bundet op med blomster eller kulørte bånd. Disse tre hundrede piger repræsenterer et bredt udsnit af den sydindiske befolkning. De kommer fra Syd- og Nord Arcot, fra Tanjore, fra Madras, Bangalore, Kolar og andre steder. En tredjedel er kristne fra forskellige trosretninger, protestanter fra den lutherske Arcot-kirke og den Sydindiske Kirke, samt pinsefolk og katolikker. De andre to tredjedele udgør et endnu mere broget billede, hinduer, lige fra brahminer, mudaliarer, vanniarer og hvad de nu hedder alle sammen, indtil harijans (kasteløse). Disse sidste er i flertal, og der er endda en fra fejekasten, de lavest stillede i samfundet. Her er muslimer og nogle få, der hører til Jainreligionen, samt en lille skævøjet lys pige fra Malaysia.

Intellektuelt viser de også stor spændvidde, lige fra dem, der kommer, sendt af staten med specielle stipendier på grund af god begavelse, indtil dem, der langsomt kravler op to år i hver klasse. Der er sikkert både læseretardedede piger og ordblinde imellem dem, men så vidt er landets sociale forsorg endnu ikke nået, og for resten hører denne kategori vel næppe ind under gymnasieuddannelse. Økonomisk set er der flest af dem, der hjemme ikke har nok til at leve for. Omtrent en tredjedel har forældre, der sender

bevis på, at de ikke tjener over Rs 300 om året. (Det skal man dog tage med forbehold, det passer ikke i dagens Indien). De får destitutionsbevis. Harijans får specielle stipendier, hvis deres forældres årsindtægt er mindre end Rs 2400. De, der ikke kommer ind under disse kategorier, betaler kostpenge. Der er mange små bekymrede ansigter. Her får de en svingende tallerken fuld af mad tre gange om dagen, samt ekstra når de kommer hjem fra skole. Hjemme er der ikke nok at spise. I Cuddalore er der et kollegium for harijans. De kan ikke få deres stipendier til at slå til og må gå på college om morgenen uden mad. Det første måltid mad får de ved middagstid – dette er nævnt for at give et indblik i menneskers sociale og økonomiske kår. Den indiske landevej er altid levende. Oksevognene knirker, lastbilerne oser, traktorerne larmer. De overfyldte busser svinger faretruende ud og ind i færdselen med en fart, der får en til at gispe. Folk spadserer over hele vejen med alle slags mærkelig bylter på hovedet. En stor flok ænder vralter snadrende ved siden. Der kommer en flok geder og får, længere nede en samling køer på vej hjem. Heldigvis er landevejen betonbelagt, ellers havde støvskyerne været kvælende. Lytter man til, hvad folk siger, er de mest almindelige udtryk »rupier« og »mad«.

Det er i dag meget dybt alvorlige emner, for situationen har tilspidset sig fantastisk siden olie-krisens udbrud, og inflationen har nået utrolige højder. Forleden dag stod der i avisen, at Indien, Bangla Desh og Pakistan er de tre hårdest ramte lande i verden af inflation. Det har altid været sådan i Indien, at en stor del af befolkningen vanskeligt kunne få til et måltid mad om dagen. Man troede, det var blevet bedre, men hvordan de skal kunne klare det, når alt er blevet dobbelt så dyrt som for bare to måneder siden, er ikke til at begribe, og priserne ryger stadig op.

Aftensang i skolehjemmet i Mel pattambakkam.

Staten opretter nu butikker, hvor folk, der tjener mindre end Rs 500 om måneden, kan få rationer, men alligevel, risen koster også der mere end dobbelt så meget som for nogle måneder siden. Andre må købe i det »åbne« marked. Der kom et punkt, hvor folk plyndrede butikker og nogle steder høstede de de store jordejeres marker.

Oliekrisen slog landet hårdt. Samtidig førtes en hård jernbanestrejke og lock-out strid. Tørrken satte ind. En generator i Ennore uden for Madras røg i luften, og en anden gik i stykker i Neyveli, der producerer elektricitet til en stor del af området her. Elektriciteten blev skåret 60 % ned, og hvad man brugte derudover, skulle man betale firedobbelt for, og så skulle vi samtidig være taknemmelig for, at de ikke afbrød strømmen fuldstændigt. Fordi det var en kostskole, blev det privilegium givet. Der var ikke vand i reservoirerne til elektricitet og ingen jernbanevogne til at transportere kul til industrivirksomhederne. Cementfabrikationen er meget hårdt ramt. Al privat og offentligt byggeri står næsten stille. Det er sørgeligt at se alle de halv-

færdige broer og bygninger, der ligefrem råber om cement. Så kom monsunen, en måned for sent, og der er ikke måde med noget som helst i Indien. Den kom med så stor styrke, at den lavede kaos over hele vestkysten. Et sted flyttede nogle mennesker fra lavlandet op i bjergene. De ryddede skov og plantede træer og såede marker. Fordi de fældede træer, satte erosion ind. Da skybruddet kom, styrtede jord, ler og klippestykker ned, og førtes af vandstrømmen hen over huse og marker. Man fandt beboerne højere oppe på bjerget våde og forkomne, alt håb tabt. Men for resten af landet betyder denne overvældende regn mere elektricitet, og hver dag undersøger man ivrigt i avisen vandstanden i Mettur reservoiret – så livsvigtig for vore egne elektricitet.

Amerikas kirker og andre filantropiske institutioner sendte i mange år hvede, olie og mælkepulver, hvilket ernæringsmæssigt har betydet overordentlig meget for børn og unge. Denne hjælp er standset. Samtidig er der kommet

Nej, det er altså til at dø af grin – så sjove I ser ud. Nogen, der kom i miniskort!!!

restriktioner på det internationale hvedemarked, og Indien er ikke selvforsynende med hvede. Der har været og er stadig stor mangel på dette vigtige ernæringsmiddel. Til trods for alle disse besværligheder er der fremgang på mange områder. De almindelige rickshaws er bandlyst i Madras State. Den hæsblæsende kuli med skulderbladene hoppende op og ned under den svedglinsende ryg, ser man ikke mere. Alle kulier har fået rickshawcykler. Hjem for tiggere og spedalske bliver oprettet over hele Staten. Engang blev en tigger spurgt om, hvorfor han dog blev ved med at tigge, når han kunne få mad og husly i det nærliggende hjem for tiggere: »Jeg foretrækker min frihed,« svarede han. Så tiggeriet flourer alligevel. De professionelle tiggere tjener godt i dette land, hvor man kan tjene til sin egen frelse ved at give almisse til tiggere. Der er dem, der har både hus og bil udenfor »arbejdstiden«. Der bliver også gjort en hel del for de handicappede. På colleges får de blandt andet specielle stipendier, og der bliver taget hensyn til dem i kollegierne samt gjort forsøg på at skaffe dem arbejde.

Befolkningen vokser ud over alle grænser. Det er vist almindelig kendt, at den meget opreklamerede familieplanlægning ikke gav de ventede resultater, skønt den dog har virket en hel del. For hvert år der går, vokser stømmelen på gader og veje. En overvejende del af færdselen er unge mænd, da man stadig er indstillet på at unge piger ikke færdes alene offentligt. Var de på gaden også, ville færdselen næsten fordobles. I forbindelse med dette, så arrangeres giftermål af forældrene, undtagen i nogle få tilfælde. De fleste befinder sig bedst tilpas ved det.

Arbejdsløsheden rider landet som en mare. Den er særlig grell mellem de akademisk uddannede, men breder sig efterhånden også til andre grupper. Det er ganske almindeligt, at for hver

ansøgning til en uddannelse eller en stilling, kan man kun tage een ud af hundrede ansøgere, i adskillige tilfælde færre. Det er en håbløshedens tilstand. Først slider og slæber forældrene for at få børnene gennem gymnasium og college. Det er ganske ejendommeligt, denne dybe hunger efter uddannelse. Forklaringen kan måske skyldes, at springet er så stort, bedsteforældrene var illitterære, forældrene opnåede måske en toårig læreruddannelse eller lignende, og nu skal deres børn med vold og magt have det hele. Ja, ofte ser man unge med college- og universitetsuddannelse, hvis forældre ikke kan læse og skrive. Og når de så har ofret og slidt, står denne unge og stirrer lige ind i arbejdsløshedens spøgelse. Det er meget værre, end det var hos os, der husker den store arbejdsløshed i begyndelsen af 30'erne, for eksempel mellem lærere.

Visse steder og byer i Indien er i disse år oversvømmet af unge fra Vesten, der søger livets mening i den indiske mystik, – hvad så det er for noget! Gennemsnitsinderen er lige så realistisk indstillet og har benene plantet lige så solidt i jorden, som alle os andre, og de fleste af dem smiler overbærende over den gurukult, som er så moderne i Vesten i dag. For dem er det en

karikatur af de hæderkronede gamle indiske filosofier og visdomsord. En psykolog sagde, at de fleste guruer var undermålere intellektuelt set. Deres fraser og sætninger har de ganske vist hentet fra gammel filosofi og religion, men original tænkning formåede de ikke. Dog, de har det tilfælles med den almindelige inder, en god forretningssans. Det viste den afsløring af juveler og andet toldpligtigt gods, som en af de guruer, der har været mest omtalt i Danmark, forsøgte at smugle ind i Bombay. På en eller anden måde blev det dysset ned, så den fængselsstraf, han var på vej til, ikke blev til noget. Den glidende strøm under bordet er mangefold! Men midt i alt dette har inderen et naturligt forhold til sin gud, som er meget – ja, ligefrem ærefrygt-indgydende. Ved ethvert offentligt møde er der bøn til Gud først. Der var en amtslæge, som ved offentlige middage og lignende stod op og holdt en stille bøn, og alle sad stille og ventede til han var færdig. Han var orthodox hindu. Gudsfrygt og åben tale om, hvad der hører Gudsriget til, er stadig en naturlig ting, et almindeligt samtaleemne inderne imellem.

Indien er et stort land, et rigt land. Alligevel

er det et fattigt land, fordi den største del af befolkningen både tælles i hundreder af millioner og samtidigt lever under en standard, man ikke syntes er menneskelig. Kontrasterne er så store og så stærke, at det helt kan overvælde en, og det ses mere end nogensinde før i disse kriseår, hvordan den, der sælger udnytter den, der køber, hvorved den rige bliver stadigt rigere og den fattige fattigere.

Til trods for alt dette er inderen umådelig stolt af sit land. Moderlandet siges der, ikke fædrelandet. Han er stolt af, at han kan tænke og tale frit, kritisere alt sønder og sammen. Selv om man kan sætte spørgsmål ved så meget, spørgsmål om demokratiets arbejdsform og berettigelse, spørgsmål om den dybe korrupsion, så vil inderen hellere køre i grøften med bilen end overlade rattet til en egenmægtig chauffør, der har dygtighed nok til at holde den midt på vejen.

Fornylig sagde en inder: Jeg er stolt af at være borger i dette store land. Når jeg rejser i udlandet repræsenterer jeg dette frie land.

Så er jeg *inder*.

Lydia Larsen (1932)

Om »sf« og »SF«

Med loven om læreruddannelsen af 1966 blev samfundsfag indført som obligatorisk fag på seminarierne. Formålet er ifølge loven: »At de

studerende erhverver sig almen viden om og forståelse af væsentlige nutidige samfundsforhold i Danmark og i andre lande, og at de får kendskab til samfundsfaglig arbejdsmetode og terminologi, således at de især øves i at se de enkelte begivenheder i sammenhæng og perspektiv, i at anskue begivenheder ud fra principielle synspunkter og i kritisk vurdering af kilder, herunder massemedier, samt i at koordinere deres

viden og indsigt fra forskellige fag.«

Om indholdet gælder, at man skal behandle fire emner i løbet af ialt 84 timer – to timer pr. uge i to semestre.

Selv om man nu erkender, at fagets formål sigter højere, end det afsatte timetal tillader at nå, anses obligatorisk samfundsfag (sf) for at være et fag af væsentlig betydning for de lærer-studerendes forståelse af det samfund, vi lever i. Det understreges imidlertid, at faget ikke vil kunne kvalificere til at undervise i faget orientering.

Undervisningen i sf startede på Haslev Seminarium i 1971.

I det af tidligere undervisningsminister Knud Heinesen fremsatte forslag til revision af folkeskoleloven indgik planer om at indføre et nyt fag i folkeskolen – samtidsorientering. Faget svarer – ifølge det i år udsendte faghæfte – nærmest til faget samfundsfag, dog suppleret med elementer af visse andre fag.

Som en konsekvens af dette forslag blev der givet tilladelse til, at 8 seminarier – herunder Haslev Seminarium – i 1973 oprettede liniefaget samfundsfag (SF), det første år dog kun efter særlig ansøgning og dispensation. Fra og med dette undervisningsår blev der givet alle seminarier mulighed for at oprette SF, idet faget indtil videre formelt har status af forsøgsordning, da samtidsorientering endnu ikke er indført som fag i folkeskolen. SF skal foreløbig kvalificere til undervisning i orientering. Med meget få undtagelser har seminarierne benyttet sig af muligheden for at oprette det nye liniefag. Formålet med undervisning i samtidsorientering er ifølge det allerede udsendte faghæfte bl. a.:

»At eleverne opnår indblik i nogle væsentlige samtidsproblemer fra det lokale, det nationale

og det globale samfund, samt at de erhverver sig kendskab til, hvorledes den enkelte kan indvirke på beslutninger og medvirke til løsning af samtidsproblemer.«

Liniefagets formål er formuleret i nøje overensstemmelse hermed. Med hensyn til indhold slås det fast, at fagets hoveddiscipliner er: politologi (læren om politik, nationalt og internationalt), sociologi og økonomi, og dets bidiscipliner: geografi og historie. Fagets hoveddiscipliner svarer til hovedelementerne i faget samfundsfag såvel i gymnasiet som på universiteterne.

På seminarierne er der imidlertid den væsentlige

forskel, at undervisningen skal være emne- og/eller problemorienteret. Hermed menes, at undervisningen skal bygges op om empiriske emner og problemer på en sådan måde, at teorier og metoder fra de nævnte discipliner indgår i gennemgangen. Emnerne og ikke disciplinerne er det primære.

For at eksemplificere kan nævnes, at linieholdet på 3. årgang i efterårssemestret beskæftiger sig med emnet Befolkning og ressourcer. For at behandle dette emne benyttes som udgangspunkt en demografisk-statistisk introduktion. Derefter betragtes emnet i en økonomisk og politisk sammenhæng. Dette sker såvel nationalt som internationalt. Linieholdet på 2. årgang beskæftiger sig med fagforeningerne i Danmark. Det har her været naturligt at indlede med en historisk oversigt. Herunder gives en indføring i historisk metode. Ved behandling af fagforeningernes nuværende opbygning og funktion vil såvel en sociologisk som en økonomisk og politisk synsvinkel blive anlagt.

I studiets løb skal de studerende deltage i udarbejdelsen af 3–5 rapporter, idet man finder det hensigtsmæssigt, at resultaterne af en emnegennemgang undertiden forelægges i skriftlig

form. Endvidere gives der en studerende mulighed for at beskæftige sig med emner af særlig interesse for den enkelte, idet der skal vælges et individuelt pensum bestående af 4–6 fremstillinger (bøger, tidsskriftartikler o. l.). Eksamen består af en skriftlig prøve i tilknytning til det fælles pensum, og af en mundtlig, der dels tager udgangspunkt i en udarbejdet rapport, dels i det individuelle pensum.

Samfundsfag er et nyt fag. Det er nyt i alle led i undervisningssektoren. Specielt er den emneorienterede liniefagsundervisning på seminarierne ny. I fagets første år, 1973–74, forelå der en meget kortfattet midlertidig bekendtgørelse. Først i år er der kommet en egentlig bekendtgørelse med dertil hørende vejledning. At foretage en vurdering på dette grundlag og på dette tidspunkt er meget vanskeligt. At mange større og mindre ændringer vil finde sted i de kommende år er givet. Men deler man den opfattelse, at eleverne i folkeskolen bør have øget viden om og interesse for vort samfund – således at de bedre end tidligere generationer bliver i stand til at deltage i udformningen af fremtidens samfund og løsningen af dets problemer – kan man kun ønske, at det nye fag får ro til at udvikle sig.

Jens Kamstrup.

Datalære i undervisningen

Som noget nyt startede seminarierne i foråret 1974 med at give undervisning i datalære. Gennem et af

undervisningsministeriets nedsat udvalg, der skulle arbejde for udbredelse af kendskabet til EDB-anvendelse, fik seminarierne nemlig en bevilling til indkøb af udstyr, der gjorde denne udvidelse af undervisningstilbuddet mulig.

Indtil nu har undervisningen i datalære været givet som et led i liniematematikundervisningen.

og de fleste liniehold har fået et kortere kursus. Formålet hermed er at vise, hvordan data-maskinerne »blot« benytter det fra matematikken velkendte algoritmebegreb – nemlig at en nøje fastlagt fremgangsmåde trin for trin fører til entydige resultater. Omvendt er formålet så også at vise, at maskinernes meget store regnekapacitet muliggør anvendelse af algoritmer til løsning af matematiske problemer, som man ikke kan bruge ved traditionelle regnemetoder, idet løsningen af opgaven så kunne tage mange år.

Man bliver ingenlunde EDB-ekspert ved dette korte kursus i datalære; men forhåbentlig opnår man et bredt kendskab til principperne bag anvendelse af EDB, så man opnår samme selv-følgelige forhold til det som til andre tekniske hjælpemidler.

Seminariets beskudne EDB-anlæg består af to såkaldte terminaler, d.v.s. skrivemaskiner, der

producerer forskellige elektriske signaler svarende til de forskellige taster. Disse signaler overføres så via faste telefonkredsløb til Haslev Teknikums EDB-anlæg, som teknikum har vist os den velvilje at lade os benytte. Resultater af beregningerne sendes så automatisk tilbage fra dette anlæg og udskrives på terminalerne.

Selv om vi kun har erfaringer fra undervisning af nogle få hold, ser det ud til, at alle der har haft mulighed for at følge kurset i datalære har været meget interesserede og fundet det udbytte-rikt. Vi håber så efterhånden som stadig flere får kendskab til mulighederne ved EDB-anvendelse, at andre fag kan udnytte de muligheder for databehandling, som seminarier hermed har fået, og dermed få mulighed for at gå mere i dybden med problemer, som man hidtil har måttet lade ligge, fordi behandlingen af de indgående data har været for tidskrævende.

Gunner Stidsen.

```
LIST
0010 REM PRØGRAM TIL BEREGNING AF A-SKAT.
0020 PRINT "INDTAST LØN,FRADrag OG TRAEKPROCENT"
0030 INPUT L,F,T
0040 LET S=(L-F)*T/100
0050 PRINT
0060 PRINT "LØN: ";L;"KR.  "; "FRADrag: ";F;"KR.  "; "TRAEKPROCENT: ";T
0070 PRINT "DER UDBETALES: ";L-S;"KR."
0080 END

* RUN
INDTAST LØN,FRADrag OG TRAEKPROCENT
? 5560,770,42

LØN: 5560 KR.  FRADrag: 770 KR.  TRAEKPROCENT: 42
DER UDBETALES: 3548.2 KR.

END AT 0080
*
```

Et eksempel på et program til beregning af A-skat, og anvendelse af programmet på et taleksempel.

Skolebyen rundt

KOLEBYEN ET GRØNNE

INGENIØRSKOLE
BYGGETEKNISKE SKOLER
TF UTF HF
GYMNASIUM
SEMINARIUM
EFTERSKOLE
HØJSKOLE
UDVIDET HØJSKOLE
KOLLEGER

EN NY SKOLE

Nordskovskolen
er lige taget i brug

Området nord

for banen sammensluttes til Lysholm-Nordskovskolen.

1. aug. får dette distrikt sin store bygningsudvidelse i Nordskovskolen med Hans Frederik Jensen som skoleinspektør. Lysholm skole fungerer indtil videre som annex til Nordskovskolen.

Poul Simonsens væveri leverer stadig 10.000 meter årligt af det ternede stof til mange af landets skoler.

HASLEV Forlader forstander-jobbet

Haslev Højskoles forstander, Helge Andersen, søger nye græsgange - Er blevet indstillet som viceinspektør på Nordskovskolen

Forstanderen er allerede udpeget

Jørgen Almdal, tidligere skoleinspektør og nu ansat under DMS i Tanzania, bliver Haslev Højskoles nye forstander

*Frederikke From
(HASLEVS SKYTSENGEL)*

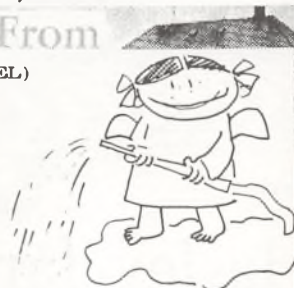
Stenalder- boplads er fundet

Skolebørn med til udgravningerne

Den nye amtsborgmester H. K. Brinth

Haslev Folkebibliotek - bliver forøget med endnu en pavillon.

*Det nære sanjfund i Haslev:
Jordemoderhjælp i Holbæk.
Fadderskabssager i Ringsted.
Sygehus i Slagelse.
Ligbrænding i Næstved.*

Skolebyen rundt

København

ligger 60 km fra

Haslev

— og ikke omvendt

Sådan bliver omfartsvejen

Haslevs indfalds veje for triste

Spørgsmål til byrådet mandag om hvor
kommunen vil plante flere træer

Sydmotorvejen åbner før tiden

Er forud for tidsskemaet og kan åbne nogen
tid før 1. december

Det er nu helt sikkert, at motorvejsstrækningen gennem Haslev kommune - altså strækningen fra Dyrehavehus til Rønnede - bliver færdig et stykke tid før planlagt. Oprindeligt skulle vejen være færdig den 1. december i år, men man er allerede nu et godt stykke forud for tidsplanen.

Haslev får nye lufthavns-skilte

Skolerne sætter nye skilte op i lufthavnen
inden udgangen af denne måned

TV ser på trafik i Haslev

Skal hjemmefra med tog dagen før

DANSKE KIRKEDAGE · HASLEV · 1974

F. Brøndbjerg, Haslev Seminariums rektor og medlem af andre Missions bestyrelse, roser kirkedagene

»Kirkedagene blev en på-ende udfordring. En morne verdens problemer yldrede sig ind på os gennem dygtige foredrag, livsere dialoger, realistisk fotografisk kunst, der tydeligere id mange ord viste os en verden i ufattelig elendighed, en også vore nære problemer i skole, hjem, politik. En polyfoni (flerstemmighed) af ifordrende toner fra en tvivlrig verden i nød.«

Og videre: »Første trosartikels budskab om, at det er i uds verden, vi lever i med til, hvad det indebærer af læde og ansvar, blev fornydt langt stærkere på kirkedagene end på de fleste andre store kristelige stævner.«

»Vi møder også anden trosartikels udfordring. Kristus i verden. Men verden var ikke på kirkedagene. Det var folk fra kristelige sammenhænge, der samledes der. En slags inderkreds. Mere mangeartet og vidtspændende end når de gamle kirkeretninger kalder til møde. Men just i erkendelse af at udgøre en slags inderkreds, var det kirkedagene ansættede problem: Hvordan nå verden med evangeliet? Alle dem, som ikke kunne tænke sig at sætte deres ben på en kirke-

dag. Der blev arbejdet meget med dette problem, som til tider er kirkens største.«

Og Brøndbjerg slutter: »Det er et at kritisere kirkedagenes polyfoni. Det var ingen symfoni. Det var disharmonier. Der var vel også faldske toner ind imellem. Der var toner, som helt manglede. Og så sidder man alligevel med et taknemmeligt sind, fordi man fik lov at være med i et stykke levende kirke af mennesker, åbne for hinanden og åbne imod en verden i glæde og smerte.«

500 MENNESKER VAR I 5 DAGE SAMLET I HASLEV TIL DANSKE KIRKEDAGE 74. DET BLEV TIL FOREDRAG, DISKUSSIONER OG INDTRYK I HOBETAL.

Club 74

Under DANSKE KIRKEDAGE var club 74 stedet, hvor alle kunne slappe af om aftenen. Hovedindslaget var her CHRISTIANS, en svensk sanggruppe, der ser det som sin opgave at bringe det kristne budskab til mennesker uden for kirken. De optræder i reglen i verdslige sammenhænge som restauranter og folkeparker. Når de deltog i DANSKE KIRKEDAGE, er det fordi gruppen er økumenisk (fælleskirkelig) og derfor gerne støtter økumeniske initiativer. De blev overmåde populære ikke mindst på grund af deres naturlige fremtræden og dejlige sang.

Det nye sker når du, der altid er tiltænkt tilskuerens rolle begynder at blande dig

CHRISTIANS på scenen i CLUB 74

kristus i verden kristne i verden

PROVST SV. Å. NIELSEN:

Ind i billedet kommer også brydningen mellem de forskellige opfat- telser. Mødet med hinanden i sam- talens form, hvor man sikkert ikke bliver enige. Langt mindre ens, men stadig må nøjes med at være i tru- en og så hjælpe hinanden fremad netop ved forskellighederne. Her er mødet mellem kirkesamlundene jo også noget meget betydningsfuldt.

Hvor kan f. eks. de politiske partier mø- des og drøfte tingene sammen på samme måde? Høre på hinanden, lære af hinanden?

Selvfolgelig er ikke alt, der gror, lige godt. Også her er der fare for afsporing, overbet- oning o.s.v. Meget af det nye vil nok være døgnfluer. Men sådan er nu livets risiko. Den, der står uden- for og kritiserer, har sin store and- el i det, der går skævt. Men midt i alt det sørgelige, vi så tit hører, også om kirkens liv, er der altså også et andet billede af kirken. No- get levende, noget, der gror. Noget, der vil være i verden, som Kristus var det.

Årsskriftets omslag

Alleen i baggrunden på omslagsmotivet er den kendte Holte-allé ved Bregentved. Billedet er fotograferet fra Dalby Borup, og man ser mod vest. Det er lånt fra Danmarks Naturfredningsforening, hvor det er benyttet i en lidt anden udformning som omslag på foreningens årbog 1968.

Vejen over højdedraget blev anlagt 1750 på foranstaltning af grev Adam Gottlob Moltke. 20 frivillige soldater blev sendt til Bregentved for at arbejde på den nye vej. Det var almindeligt, at Frederik d. 5. besøgte Bregentved hvert år, og A. G. Moltke sørgede for, at der hver gang var lavet et og andet nyt til ære for kongen. Dette år altså vejen over Holtebakken med den vide udsigt over landskabet. Vejen fik snart navnet Kongevejen. Året efter blev der plantet

over 500 lindetræer langs den nye vej, alle købt i Holland. Andre store lindealleer i Bregentvedparken og nærmeste omegn er fra samme tid og træerne ligeledes købt i Holland. Det samme vil være tilfældet med lignende alleer ved andre herregårde og ved gamle præstegårde. Holtealleen mistede sin betydning som hovedadgangsvej til Bregentved, da den nye og på lange strækninger snorlige vej København-Vordingborg blev anlagt ca. 1830. (I uddrag efter Arne Majvang: Haslevs historie II, Bregentved).

Fra det højeste punkt i nærheden af den såkaldte Holtelade er der i klart vejr en vid udsigt. Man kan bl. a. se Holtug kirkes hvide tårn og toppen af Gjorslevs borgtårn på det yderste Stevns. Følgelig er den karakteristiske allé på højdedraget synlig fra steder adskillige kilometer borte. For få år siden blev et motiv fra alleen brugt på et 80 øres frimærke (blå farve) i serien Dansk Fredning. Motivet var tegnet af Mads Stage.

Fra alleen har man hidtil i nogenlunde stilhed kunnet nyde den storslåede udsigt. Kun en svag

motorstøj fra hovedvej A2 kunne undertiden høres.

I dag er udsigten der stadig, men stilheden er brudt. Kun 400 m øst for alleen langs diget med bevoksning trækker Sydmotorvejen to brede asfaltbånd gennem landskabet, og motorlarm bryder stilheden på udsigtspunktet.

Meddelelser fra bestyrelsen

Den hårde kritik, bestyrelsen var udsat for ved generalforsamlingen august 1973, hvor et medlem sagde, at det var uanstændigt så få penge, der blev brugt til bestyrelsesmøder (se regnskab), må også forfølge os i år. Vi har kun holdt ét møde, nemlig hos Lillen Pedersen, Roskilde. Det er skik i vor (jeres) bestyrelse, at det medlem, der er vært ved mødet, vederlagsfrit giver eftermiddagskaffe og god aften spisning. Altså ingen hotelregning, kun udgifter til rejse på budgettet. Når årsskriftet stadig kan leveres til den meget rimelige pris, skyldes det for en stor del, at redaktionsarbejdet gøres gratis. Trods store stigninger i porto-, materiale- og trykkeudgifter (især dette år) vil vi fremover prøve at holde det hidtidige medlemskontingent uforandret. Heldigvis er der fra gode tider opsparet en reservekaptal, som vi kan støtte os til. Det ville

Motorvejen blev den 30. oktober 74 åbnet på strækningen fra Rødehus ved Tureby til landevejen mellem Vester Egede og Rønnede. Når man nu fra Haslev vil hurtigt til København pr. bil, »hopper« man på motorvejen ved Høsten Torp nær Freerslev og benytter motorvej uden afbrydelse til Valby.

E.T.

gavne økonomien meget, hvis tidligere udmeldte kom tilbage som medlemmer. Det er en opgave, som medlemmer rundt omkring i landet kunne påtage sig, da I ved, hvilke kammerater der ikke er medlem af foreningen.

For dem, der ikke har forudbetalt årsskrift 74, forsøger vi i år noget nyt, nemlig at sende årsskriftet før jul og vedlægge indbetalingskort for både 74 og 75 samt en meddelelse. Tidligere år er årsskriftet først blevet sendt i januar måned pr. opkrævning, hvilket har givet øgede porto-udgifter og meget ekstraarbejde til kassereren. Vi håber forsøget falder meget heldigt ud, samt at endnu flere end tidligere husker at indbetale omgående, så man ikke risikerer, at indbetalingskortet bliver gemt et eller andet upåagtet sted. En stor tak til alle, der følger denne opfordring.

Skulle der være fejl i adresseoplysninger, må I omgående give besked. De allerfleste er meldt direkte, men en del har vi måttet skaffe på anden hånd.

Sidste år måtte vi afskaffe billede i forbindelse

med mindeord over afdøde. Der var kun kommet 2 billeder ud af 12 mulige, og det ene af disse var af gammel dato.

I næste årsskrift vil der komme besked om tidspunktet for næste elevstævne. På generalforsamlingen ved sidste stævne blev det drøftet, om stævnet fortsat skulle være i sommerferien

eller henlægges til en weekend i september. Elevforeningens legat blev i år tildelt Lise Stavnsbjerg Olsen, IV årg., med 800 kr.

Med ønsket om, at årsskriftet bliver modtaget med glæde af dets læsere, sender bestyrelsen de bedste hilsener.

E. Thanning, fmd.

Skoleåret 1973-74

Det blev et meget roligt arbejdsår. Som nævnt i sidste årsberetning fik vi i skoleåret 1972-73 gennemført den nye læreruddannelseslov én gang med to eksamenshold, et i januar og et i juni. 1973-74 gennemførte vi så den samme lov for anden gang, ligeledes med dimission både i januar og juni. Et par småændringer i loven og en hel række ditto i bekendtgørelsen er blevet vedtaget. Men det har ikke betydet meget i vort daglige arbejde, der er gået sin jævne gang.

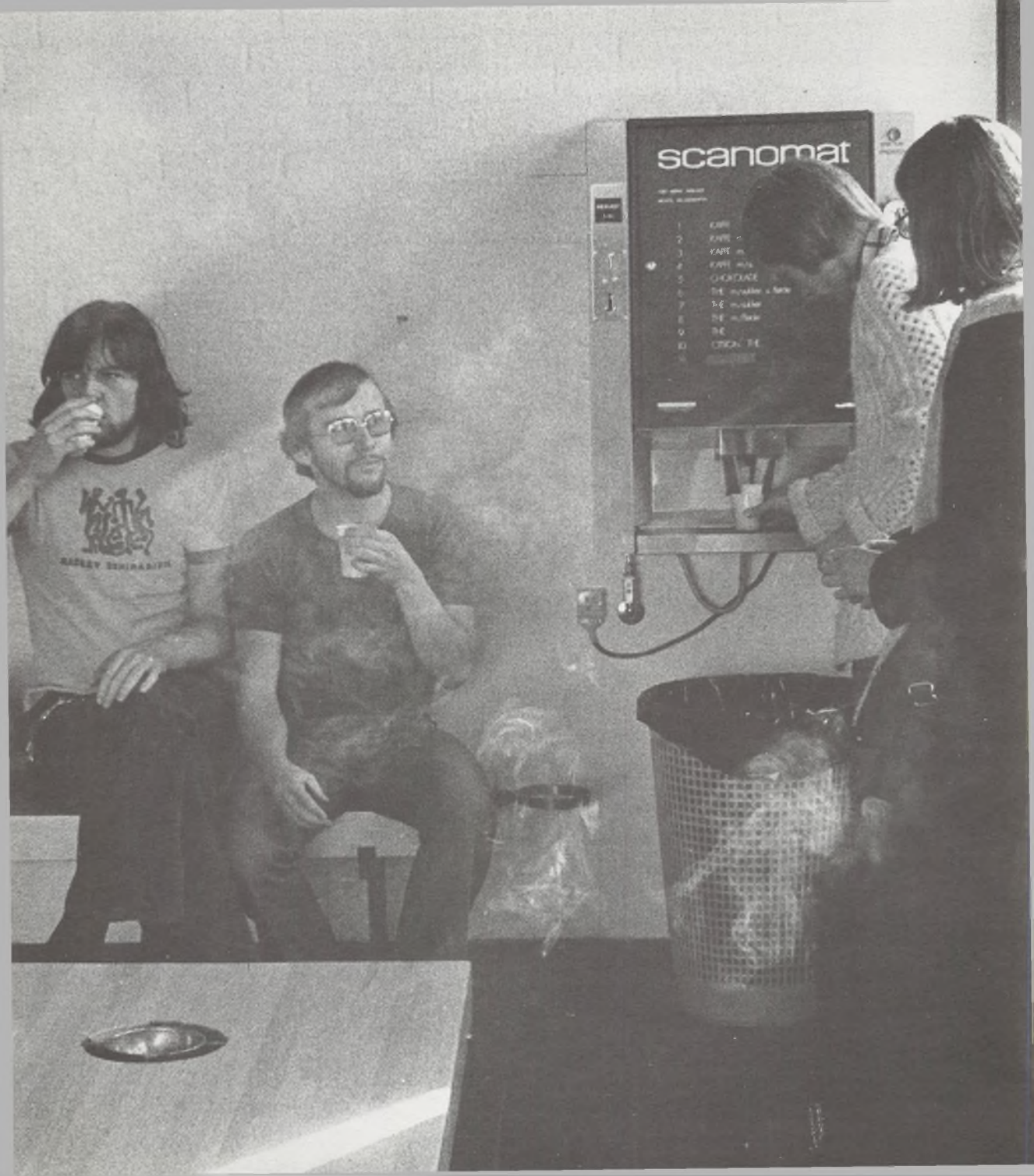
Vi startede skoleåret den 13. august med 169 nye studerende, heriblandt 12 grønlandere. Efter den grønlandske læreruddannelseslov kan grønlanderne få deres læreruddannelse på seminarier i Godthåb, men skal tilbringe et år i deres studietid ved et dansk seminarium. I 1973-74 har der været 2 hold hernede, det ene på Vordingborg Seminarium, det andet her. Det følte som en slags fortsættelse af en gammel tradition. Gennem mange år havde Haslev Seminarium den opgave

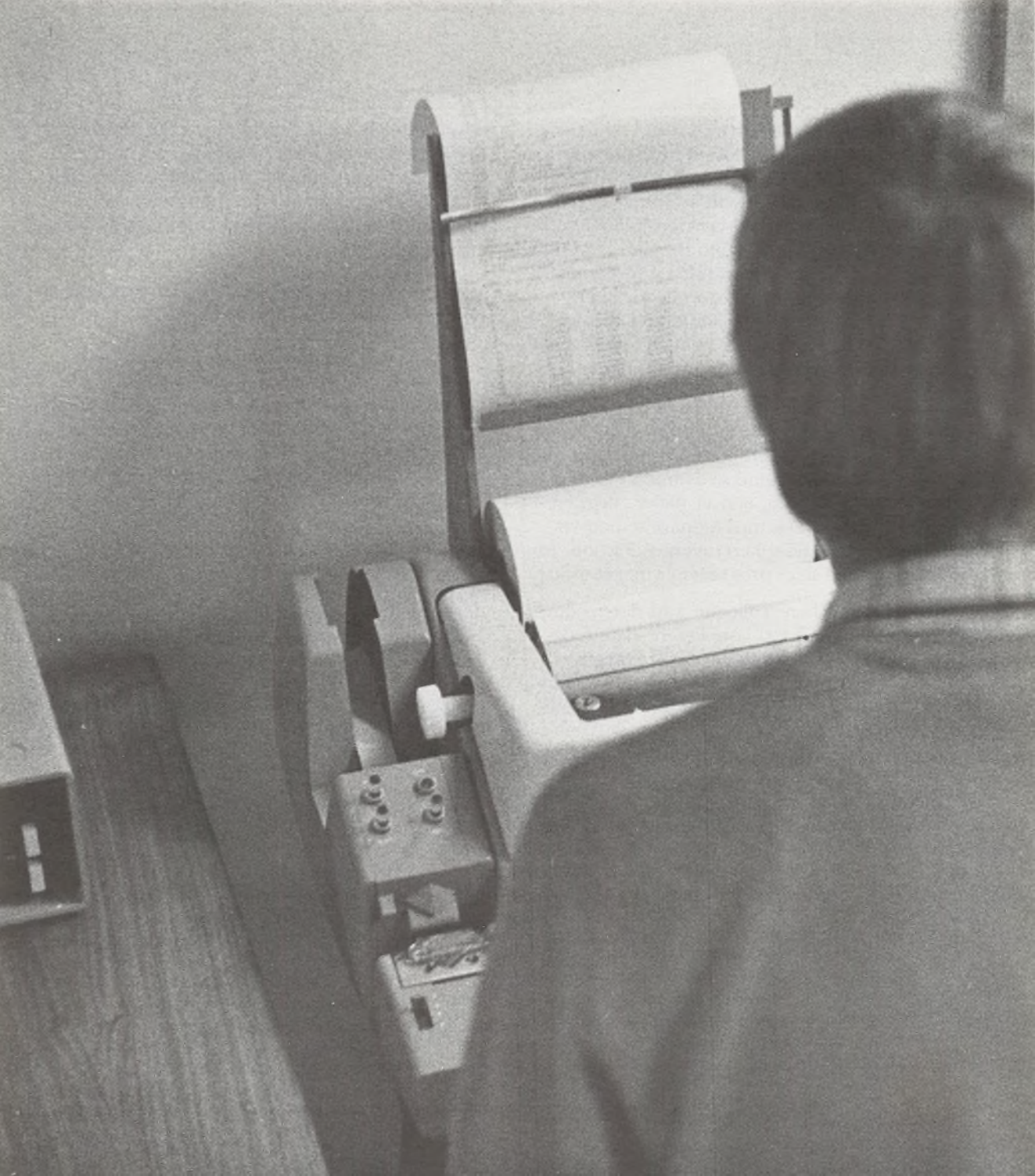
at give unge grønlandere deres fulde læreruddannelse. I disse år opholdt de sig så i Haslev hele 5 studieår. Efter at de nu kan få deres uddannelse i Godthåb, skal de kun være her ét år. Det er svært at sige, hvor god denne ordning er. Det kan være svært for de unge grønlandere »at falde til« på så kort tid. Forholdene hernede er ret fremmede for dem og meget forskellige fra, hvad de er vant til. Men vi har været glade for at have dem på seminarier og håber, at de har fået et godt udbytte af deres ophold her.

Vi startede skoleåret med, at nogle ældre studerende tog imod de nye med forskellige orienterende arrangementer, mens vi lærere havde lærermøde hele dagen med drøftelser af eksamensperioden maj-juni og af planlægningen af de kommende skoleår. Vi sluttede af med en hyggelig kop kaffe i rektorboligen.

Dagen efter begyndte skoleåret med seminariets velkomst til de nye studerende og nyansatte lærere. Når det er gået så roligt i 1973-74 uden realistiske forslag til ændringer i læreruddannelsesloven, hænger det nok sammen med, at riget fattes penge. Den længe ventede nye folkeskolelov har været lagt på hylden og 12-punktpro-

grammet ligeledes. Det giver lidt ro i seminarie- verdenen. RUC fik ikke lov til at gennemføre en læreruddannelse. »Det nødvendige seminarium« ovre i Madum fik ikke lov til at optage et nyt forsøgshold. Også Ålborgscentrets planer blev begrænset. Tiden vil vise, om det kun er »stillhed før stormen«. Vi har i hvert fald en fornemmelse af, at fremtiden vil bringe store ændringer både i folkeskolen og læreruddannelsens regi. Men det er stadig rigtigt, hvad Storm-P sagde: »Det er svært at spå – især om fremtiden«.

Foreløbigt har vi fået besked på, at der skal ske en begrænsning af holdantallet i skoleåret 1975-76, så hvert enkelt seminarium skal optage 1 eller 2 hold mindre end sædvanligt. Vi skal optage 1 hold mindre, end vi plejer. Begrænsningen begrundes dels med besparelshensyn, dels med en fremtidig læreroverproduktion. Men vi ved jo, at den slags prognoser er meget usikre.

Med hensyn til lærerkollegiet kan det meddeles, at ikke mindre end 4 af vore lærere afsluttede deres cand. pæd. uddannelse i juni måned. Vi har ansat 2 nye heltidslærere og 3 nye deltidslærere. Da de vil blive præsenteret andet steds i årsskriftet, skal jeg nøjes med at byde Dem alle velkomne til arbejde og fællesskab på vor skole.

Vi har taget afsked med 2 lærere. Fru Elisabeth Uldall har fået embede som kapellan i Skovs-

hoved efter 2½ års arbejde her. Fru Edith Aller har vikarieret for lektor Malmkjær Thomsen 1 år under hans orlov til cand. pæd. studiet. Jeg vil gerne rette en tak til de 2 lærere for meget værdifuldt og dygtigt arbejde og for gode bidrag i skolens fælles liv.

Vi har traditionen tro haft besøg af en række jubilæumshold. Tak fordi De kom!

Vi har haft et par fester, nogle koncerter og foredrag. Hertil kommer nogle hyggelige »musikus-aftener«, hvor vore egne lokale kræfter underholder os med musik og sang og enkelte andre aktiviteter. De har været fint besøgt. Der kommer mange flere til disse »fordringsløse« arrangementer end til »verdensnavnene«.

Og vi samles dagligt til morgensang, ikke blot fordi det er tradition og udtryk for seminariets grundsyn, men fordi der både er lærere og elever, der gerne vil være med til at »takke ham, som gav os, når sol står op, selv at føle morgen i sjæl og krop.«

Og så sender vi Dem alle fjern og nær en hjertelig hilsen med ønsket om en god jul og gode dage i hjem og gerning i det nye år.

Deres hengivne

Inger og K. F. Brondbjerg.

Nyt fra seminariet

Elisabeth Uldall, kaldskapellan, Skovshoved, Teglgårdsvej 58, 2920 Charlottenlund.

Tidl. pedelpar Anna og Viggo Hansen, Bregentvedvej 31, fejrede guldbryllup d. 4. april 1974.

Ax. Svitzer, 50 år, d. 21. jan. 74.

Th. Malmkjær Thomsen, 50 år, d. 28. aug. 74.

Inger Hansen deltager i kursus på DLH efterårssemesteret 74. Cand. phil. Kirsten de Hemmer Egeberg, København, vikarierer.

Følgende lærere ved seminariet har sommeren 74 afsluttet cand. pæd. eksamen:

Ellis Borchert (biologi)

Jens Arne Jensen (pædagogik)

Knud Munksgaard (psykologi)

Th. Malmkjær Thomsen (dansk)

Nye timelærere:

Kirsten Andersen (57), Herlufsholm, Næstved (håndarbejde)

Carl Erik Berg, Allerød (fysik)

Nye heltidsansatte:

Peter Erik Christensen

f. 24.1.1936.

Lærereksamen 1958 fra Jonstrup. Ansat ved Stengård skole i Gladsaxe 1958-72 afbrudt af ophold på Danmarks Højskole for Legemsøvelser 1967-68. Har tillige virket som idrætskonsulent ved skolevæsenet i Gladsaxe

(1969-70). 1. aug. 1972 timelærer ved Haslev Seminarium i faget geografi. Fra 1973 desuden timer på grunduddannelsen i legemsøvelser. Har diverse årskursus i geografi fra DLH, samt 2. del af cand. pæd.-eksamen i dette fag.

Jan V. Holtegaard

Født 1945 i Viborg. Student fra Viborg Katedralskole 1964; herefter militærtjeneste. Fra 1967 studerende ved Aarhus Universitet. Cand. scient. med faget matematik 1972. 1972-73 seminarieadjunkt ved Nr. Nissum Seminarium, 1973-74 adjunktvikar ved Aarhus Universitet og fra august 1974 seminarieadjunkt ved Haslev Seminarium med undervisning i regning og matematisk.

Jørgen Jühne

Født 1929 i Korsør. Lærereksamen fra Skaarup i 1951. Lærer i Korsør 1951-61. Viceskoleinspektør i Fladså fra 1963. Voksenpædagogisk instruktørkursus fra DLH i 1971. Årskursus i psykologi og pædagogik 1972-73. Stud. pæd. i pædagogik fra 1973. Timelærer ved Haslev Seminarium fra aug. 1973. Adjunkt fra okt. 1974. Fag: Pædagogisk speciale B og undervisningslære.

Ejvind Nørby

Født 1940 i Gudum, Vestjylland. Mat.-fysisk studentereksamen fra Struer Statsgymnasium 1960. Cand. theol. fra Århus Universitet 1970. Timelærer i kristendomskundskab/religion ved Århus Seminarium 1970-71. Ansat ved Institut for Ny Testamente, Århus Universitet, 1971-74, dels som undervisningsassistent og dels som amanuensis. Undervisning på Diakonhøjskolen i Århus 1973-74. Marts 1974 ansat som adjunkt i kristendomskundskab/religion ved Haslev Seminarium.

De studerendes aktiviteter

H. S. I.

Haslev Seminariums idrætsforening blev i maj 1974 omdannet til en selvstændig forening efter at have været en underafdeling af D.S.P. Vi fik endvidere lavet foreningens struktur om – fra kollektiv ledelse til en forening med en besty-

relse. Lovene for H.S.I. er ophængt på opslags-tavlen i korsgangen.

I august 74 startede H.S.I. med at sælge medlemskort til foreningens medlemmer. Medlemskortene blev solgt for 20 kr. Dette kontingent gælder for et helt år, og man kan deltage i alle foreningens discipliner, hvilke for øjeblikket er: Håndbold, fodbold, basketball, volleyball og badminton. Vi regner med at få ca. 100 medlemmer i år.

Desuden solgte vi også »H.S.I.-trøjer«. Prisen for en trøje er i øjeblikket 20 kr.; det flotte bomærke foran på trøjen er lavet af Niels Åge Madsen, 4. årgang.

H.S.I. er tilmeldt D.S.I. (Dansk Seminarie Idræt) og S.S.I. (Sjællands Seminarie Idræt) turneringer.

D.S.I.s turnering strækker sig over 3 weekender i september og oktober. Vi deltog i samtlige discipliner for både herrer og damer: Håndbold, fodbold, volleyball, basketball, atletik og svømning. 14. sept. 74 afholdtes indledende stævne her i Haslev, hvor vi mødte Holbæk og Vordingborg. Weekenden efter afholdtes storpuljestævnet på Jonstrup Seminarium, hvor vinderne af de indledende stævner mødtes. Finalestævnet blev afholdt i Viborg 4.–6. okt. og H.S.I. nåede til finalen med 2 hold: Håndbolddamer og atletikmænd. Resultatet for begge hold blev to gange 3. plads.

S.S.I. afholder i vintersæsonen 74/75 S.M. i forskellige discipliner. I 1973 opnåede H.S.I. at vinde volleyball for damer. Endvidere vil H.S.I. prøve at afholde interne stævner på seminariet, og H.S.I. håber at mange vil møde op til disse stævner.

På bestyrelsens vegne

Lene Lund Larsen.

D. S. R.

Torsdag den 26. september blev der afholdt valg til DSR / stående udvalg.

Da stemmeprocenten var så høj (55 %!) må det forventes, at der igen er basis for et handlekraftigt råd til varetagelse af de studerendes interesser på Haslev seminarium.

DSR består i år af 12 medlemmer, 2 fra hver årgang, samt 4 fra det samlede seminarium. Valgresultatet viste samtidig, at der er flertal for kollektiv indmeldelse i LL – derfor forventer DSR et frugtbart samarbejde til denne side.

DSR er villig til at tage alle problemer op, som måtte ligge de studerende på sinde, – og i samme

åndedrag vil vi nævne at *DSR-møderne er åbne*. Mødedatoerne vil blive bekendtgjort 3 dage før på opslagstavlen.

Susanne Hansen,
Fmd. f. DSR

K. F. S.

Igen i år har KFS i Haslev fået lov at arbejde rundt omkring på skolerne i Haslev. Et arbejde, der har som hovedopgave at forkynde Bibelens budskab til personlig tro på Jesus Kristus, konfrontere vore kammerater med evangeliet, enten til forkastelse eller til tro. Pege på Kristus som en løsning, ja – den eneste.

Vore aktiviteter falder i flere afdelinger. Dels udadrettede møder med en fremmed taler, hvor emner som »Hvad skal jeg gøre for at blive frelst?«, »Jesus – den intolerante«, »Tekstgennemgang af Matt. 25.1–13«, har været taget op. Dels bibelkredse 5 forskellige steder med bl. a. Johannesevangeliet og udvalgte salmer. Dels 2 weekend-lejre. Åbenthus-aftener, og nu i 2. semester er vi begyndt med noget, vi har kaldt lørdagsarrangementer, hvis indhold er af mere opbyggende karakter som »Evangelisation«, og »social etik«. Desuden bogborde på studiestederne i byen, hvor vi får en direkte kontakt med dem vi måske ikke ellers ville få snakket med. Altså at komme ud til de studerende med evangeliet om frelsen i Jesus har i dette år og må altid være vort arbejdes mål.

På KFS's vegne

Torben Frederiksen (IV)

Jubilæer

50 års jubilæum

Den 26. maj 1924 holdt Haslev Seminarium afskedsfest for 28 uddannede seminarister (11 damer og 17 herrer).

50 år efter er 12 kammerater afgang ved døden.

Den 28. maj 1974 holdt vi 50 års jubilæum. Først på det nye og mægtige samt ændrede seminarium, hvor seminarirektor K. F. Brøndbjerg kl. 10,30 holdt et godt og interessant foredrag om nutidens seminarieuddannelse og samarbejde.

Efter foredraget foreviste rektor Brøndbjerg det nye og store seminarium, som helt har ændret udseende og størrelse siden 1924.

Kl. 12,30 begyndte festmiddagen på Haslev Missionshotel. Her gik snakken livligt. Breve fra manglende kammerater blev oplæst og besvaret. Flere var syge og kunne ikke komme med, selv om de meget gerne ville. Det var dejligt at møde sine kammerater igen.

Kl. 14,30 fik vi en tur i Haslev og dens dejlige omegn: Bregentved, Gisselfeld samt Villa Galina.

50 års jubilæet sluttede i 2 gæstfrie og dejlige hjem i Haslev, nemlig hos Anna og Vald. Rasmussen og senere hos Elisabeth og tidligere forstander Bruus-Jensen. Tak til alle, som har været med til at give os en god dag, som vi ikke glemmer.

Peder Julius Damgaard (24)

Elisabeth Bruus Jensen, Signe Tonnesen, Kristine Jeppesen, Carl Poulsen, Breindahl Aagaard, P. Julius Damgaard, Valdemar Rasmussen.

40 års jubilæum

Det var ikke muligt for nogen at fejre 40 års jubilæum i år, da ingen blev dimitteret fra seminariet 1934. Årsagen var dels overgang til ny seminarieordning, dels den enorme overproduktion af lærere på pågældende tidspunkt. Ca. 1200 lærere var uden arbejde, hvilket svarede til dimittender fra 2½ år. Kun Haderslev Statsseminarium dimitterede en såkaldt opsamlingsklasse.

Red.

35 års jubilæum

Lørdag d. 11. maj 1974 fejrede vi 35 års jubilæum i Haslev, og det blev en meget vellykket sammenkomst – i hvert fald efter de udtalelser, der faldt i dagens løb.

Først var vi samlet på Sem., hvor Løth hjemmehavende viste rundt og forklarede for os, hvordan de mange pædagogiske nyanskaffelser fungerer. Dernæst drak vi kaffe på Missionshotellet sammen med nogle af vore »gamle« seminarierlærere – som egentlig ikke mere er »gamle« i forhold til os! Det var vældig hyggeligt.

Vi havde eftermiddagsudflugt til Villa Gallina – med travetur til Djævlekløften! Og endelig sluttede vi med spisning og kammeratligt samvær på Terslev kro. Det var mere end hyggeligt.

En præst har engang karakteriseret den slags sammenkomster sålunde: – »jubilæerne, hvor man pludselig springer tilbage i tiden – er på bølgelængde – smådriller hinanden – og nyder det intenst!«

Jeg tror, at der er noget om snakken – og derfor kan det måske være en opmuntring til at fortsætte med 5 års intervallerne. – Tak for samværet!

D. Nielsen.

25 års jubilæum

Lørdag d. 18. maj 1974 kl. 14 mødtes 27 af årgang 1949 til 25 års jubilæum på seminariet.

Det er en mødeprocent på ca. 85, idet vi var 32 dimittender i 49, og den kan arrangørerne nok være tilfreds med.

Dagen forløb på bedste måde med rundvisning på seminariet ved hr. Thanning og derefter kaffebord i kantinen.

Her fortalte rektor lidt om den nye læreruddannelse, og der var lejlighed til at stille spørgsmål, hvilket også i rigelig grad blev benyttet.

Overvældet af indtryk fra seminariet og inspireret af det skønne vejr tog vi hjem til Edel Jørgensen og nød forfriskninger i hendes dejlige forårsfriske have og snakkede hyggeligt sammen, til vi kl. 19.00 mødtes til middag på Terslev Kro. Der blev i aftenens løb holdt taler af flere, og man enedes om, at der kun måtte gå fem år, før vi igen mødtes. – En skøn dag.

Edel Jørgensen.

Regnar Lassen in memoriam

*Tale ved sørefesten i seminariets festsal
på hans begravelsesdag*

Om et par timer skal Regnar Lassen begravet på Solbjerg kirkegård. Man har mest lyst til at tie, når døden har talt. Men det er vel alligevel naturligt, at vi mindes ham her, hvor han har haft sin arbejdsplads i seks år.

Det gjorde et stærkt indtryk på os alle, da budskabet om hans død nåede os. Vi vidste godt, at han kæmpede med en tung og vanskelig sygdom. Sidste år havde han syv måneders sygeorlov. Men vi syntes, han havde det bedre og var raskere det sidste halve års tid. Det gav han

da også selv udtryk for ved flere lejligheder. Men alligevel overmandede sygdommen ham. Når jeg tænker på Regnar Lassen, står han for mig som et menneske med et sind, der spændte meget vidt – fra det tunge, dybe, grublende til det muntre, charmerende, ja, drengekåde, dog således, at det første havde overvægten i hvert fald bag kulisserne. Man skulle ikke have så mange samtaler med ham for at blive klar over, at han var et meget spekulativt menneske. Hans fag var jo fysik og matematik. Men det var mest den filosofiske side af disse fag, han var optaget af – især det erkendelsesteoretiske fundament, som han aldrig blev færdig med at fundere over. Jeg ved, at han i sene nattetimer sad fordybet netop i disse erkendelsesteoretiske problemer.

Det er ret almindeligt at skelne mellem de matematisk-naturvidenskabelige og de humanistiske fag. Det kunne Regnar Lassen ikke lide. Jeg kom for skade at gøre det nogle gange, når vi talte sammen. Det reagerede han stærk imod. Fysik og matematik er sandelig også humanistiske fag, sagde han. Sådan måtte det tage sig ud for ham, når han mest var optaget af den filosofiske side i disse fag.

Men hans filosofiske interesse gik langt ud over hans eget fagområde. Han tænkte dybt og kritisk over de ideologiske problemer. Og han fandt det smerteligt, at det er så svært at finde klarhed i disse dunkle emner. Allersværest for så grublende naturer som Regnar Lassen. Det var både interessant og udbytterigt at samtale med ham om de dybe ting. Men det gav også et stærkt indtryk af en mand, der ikke kunne komme let igennem livet.

Det betyder ikke, at han ikke kunne være munter. Det var en anden side af hans nuancerede væsen. Han kunne være lystig til det

drengeskåde. Hvor naturligt det var for hans komplicerede sind – det ved jeg ikke.

Men jeg har set ham nogle gange vise denne side af sit væsen på en charmerende måde. Når han var i det hjørne, kunne hans musikalitet spille ind i billedet og forøge charmen. Han kunne også levere teksten til en vise, når han en sjælden gang overvandt sig selv dertil.

Regnar Lassen var rigt udrustet med evner, men også med et meget følsomt sind. Det afspejlede sig stærkt i hans levende blik, der kunne glimte af begejstring, glæde, men også af skepsis, ironi – af uro og smerte. Og det kunne glimte af varme og medfølelse, når der var tale om mennesker, der havde vanskeligheder at kæmpe med. Dem forstod han. Han havde sværere ved at forstå dem, der var i harmoni med sig selv.

Vi vil her mindes Regnar Lassen med taknemmelighed i vore sind. Så vil nogle især tænke på hans samvittighedsfulde arbejde rent fagligt og på hans dybtgående og særprægede undervisning. Andre vil tænke på hans kloge og redelige tanker om dybe ting, andre på meget fornøjelige stunder sammen med ham, andre på hans varme og følsomme sind og på hans forståelse for deres vanskeligheder, som han gerne ville hjælpe dem i.

Hvad vi nu mest har fremme i vore sind liver især, vil vi mindes ham med tak for, hvad han gav os.

Og så vil vi slutte med at læse en tekst om den eneste på jord, som var stærkere end døden. MK. 16,1–7.

Vi sang nr. 32 og nr. 6 i salnebogen.

K. F. Brøndbjerg.

Mindeord

Johannes Sørensen – (18)

Johannes Sørensens hele lærervirksomhed faldt i Vestsjælland, først ved Dalby skole, fra 1922 i Vinde Helsingø og fra 1948 i Kirke Helsingø som førstelærer. Da centralskolen blev bygget, søgte han overlærerstilling. Han blev pensioneret 1965.

Han lagde et stort og godt arbejde i sin gerning i skolens tjeneste og mange af hans gamle elever vil mindes ham med taknemmelighed, fordi de mærkede, at deres velfærd lå ham meget på sinde. Johannes Sørensen var i 50 år kirkesanger ved Kirke Helsingø kirke.

Gennem årene havde han haft offentlige tillidsposter i sogneråd, menighedsråd og Kirke Helsingø sparekasses tilsynsråd. Så sent som januar 74 trådte han tilbage som fmd. for sparekassens tilsynsråd. Alt arbejde, som Johannes Sørensen påtog sig, blev udført med stor orden og akkuratesse.

(Uddrag fra Kalundborg Folkeblad)

Helga Olesen – (20)

Vor klasse havde d. 19. juni 73 en hyggelig sammenkomst i Roskilde, og da havde vi blandt andre Helga Olesen – Ole – med i flokken. Senere på året erfarede vi, at hun var afgået ved døden på Sundby hospital d. 21. nov. Ole kom til os midt i vort skoleforløb. Hjørring Seminarium var blevet nedlagt og så valgte hun at gøre sin uddannelse færdig på Haslev sem. Fra 1920–25 virkede hun som lærer ved

Frederik d. 7.s stiftelse, Jægerspris, og fra 1925 ved Københavns skolevæsen.

Ole repræsenterede en sund sjæl i et skrøbeligt legeme, men med smittende optimisme og munter leg med ord – hun var en sprogets mester – fik hun sin store andel i, at årg. 20 blev en kompakt og beslutsom enhed.

Anna Bach Nielsen – (20)

Den 5. juni 74 afgik Anna Bach ved døden. Den længste del af hendes lærervirksomhed faldt i Jylland, først i Spentrup v. Randers, senere i Vendsyssel. 1947 fik hun stilling i Snoldelev v. Roskilde, men allerede 1950 blev hun pensioneret på grund af sygdom.

Anna Bach var en pligtens tjenerinde. Ængstelse for ikke at strække til var hendes særpræg. Det var vel også denne lidt for ydmyge fremtræden, der beredte hende en noget trang livsvej. De to kammerater med hver sit særpræg står tegnet skarpt i vor erindring. Deres minde vil vi ære.

M. Sindbæk (20)

Else Munk Petersen – (24)

Vor årgang forlod Haslev Sem. den 26. maj 1924, og da var der flere lærerkræfter, end der var lærerpladser. Men Munk P. fik straks en vikarplads i Tyrstrup. 1928 blev hun lærerinde i Hillerød. Senere kom hun til Karby skole. 1. oktober 1949 blev hun forflyttet til Egernførde som overlærer. Til slut fik hun plads som skoleinspektør på den danske Jes Kruse skolen, Egernførde, Sydslesvig.

Munk Petersen deltog i vor årgangs 25 års jubilæum hos Anna og Valdemar Rasmussen i Herfølge. Siden var der ikke mange af hendes kammerater, der så noget til hende.

Ved jubilæet fortalte hun en hel del om sit arbejde i Sydslesvig. Alt hvad Munk P. oplevede i Egernførde var ikke så behageligt. Den danske skole var f. eks. udsat for hærværk i 1956: En bronzestatue blev revet ned og kastet i en grøft, men det mest farlige var, at der en aften blev kastet en svær betonklods gennem vinduet til Munk P.s værelse på første sal; men heldigvis kom hun intet til.

I 1970 blev hun pensioneret og flyttede derefter til Helsingør. hvor hun afgik ved døden i maj 1974.

Æret være Else Munk Petersens minde!

P. Julius Damgaard (24)

Harry Broeng – (24)

Harry Broeng tog præliminæreksamen i Tarm 1920, tillægseks. i tysk og engelsk 1927, kursus i naturlære 1931. 1. september 1927 førstelærer i Våg skole (Færøerne). Bestyrer af Våg kommunale realskole, den første på Færøerne. Realskolen dimitterede første gang i 1933.

Desuden var Broeng hovedkasserer og formand for Våg skoleparekasse, også den første på Færøerne.

Ja, dygtig var han, vor kammerat; men han forblev ikke på Færøerne. 1935 blev han lærer i Dalum, Fyn. 1956 blev han viceinspektør.

H.B. døde d. 23. juni 74.

Æret være Harry Broengs minde!

P. Julius Damgaard (24)

Daniel Hansen Rohrsted – (24)

1924 blev D.R. lærer i Søndervang, Kolding.
25 Holsted Efterskole, 26 Centralskolen i Nivå,
Nordsjælland. 27 blev han soldat.

1931–32 årskursus i dansk sprog og litteratur,
engelsk og religion. Desuden tog han korte kursus
i historie, aften- og ungdomsskolearbejde.

44 førstelærer, 56 blev han ansat som overlærer
ved en ny skole. Han blev også organist i 44.
Desuden var han kirkesanger, formand for fælles-
lærerrådet, ungdomsnævnet samt bibliotekar.

Vor kammerat har haft nok at se til og tage vare
på, både søndage og søgnedage, hvilket nok er
grunden til, at vi ikke har set ham ret tit.

Både Rohrsted og hustru havde indtegnet sig
til 50 års jubilæet i Haslev d. 28. maj 1974;
men den 23. maj sendte de afbud, da Rohrsted
var blevet syg.

Den 8. juli 1974 døde han af lungebetændelse.

Æret være Daniel Rohrsteds minde!

P. Julius Damgaard (24)

Erling Rasmussen – (39)

Det var med sorg, at vi modtog meddelelsen
om, at vor klassekammerat fra seminarietiden,
Erling Rasmussen, ikke mere er blandt os.
På Sem. lærte vi at sætte pris på hans rolige og
stabile gemyt. Han havde ikke sans for de store
fagter; men derimod var han præget af den
flittige og samvittighedsfulde varetagelse af de
ting, som han havde med at gøre, og det er gode
egenskaber for en lærer og ikke mindst for en
viceinspektør. Det var en post, som han beklædte
i mange år i Næstved.

Det er vemodigt, når der bliver en tom plads
i kammeraternes kreds. Vi, hans kammerater fra
årgang 39, vil ære hans minde.

D.N.

Bent Andersen – (43)

Efter et slidsomt skoleårs afslutning – på som-
merferiens første dag – blev Bent indlagt til et
syv uger langt sygehusophold. Bent døde 52 år
gammel den 10. august 1974.

Med gode forudsætninger fra barndomshjemmet
i V. Egesborg, hvor lærergerning på frugtbar
måde forenedes med praktisk landbrugsarbejde,
øvede Bent en betydningsfuld skolegerning i
nær kontakt med befolkningen i landsbyerne
Kisserup ved Roskilde og Egebjerg i Odsherred.
Senere flyttede han til Nr. Alslev Centralskole,
hvor hans betydelige teoretiske og praktiske
evner fik rig udfoldelse i arbejdet med fagene
matematisk, metalsløjde og motorlære. Hans virke
samme sted som viceinspektør var krævende
og tappede ham måske for et livsnødvendigt
overskud af kræfter.

Ved meddelelsen om hans død gik tankerne til
familien i hjemmet på den nyerhvervede
landbrugsejendom i Skerne ved Nr. Alslev.
Tilbage har vi mindet om en rank og ubestikkelig
kammerat og ven.

Robert Spliid (43)

Johannes Rasmussen – (43)

Midt i sit virke og blandt den ungdom, der
elskede ham, døde Johannes lørdag den 12. okto-
ber 74, 58 år gammel.

Johannes fik sit livsvirke i Fredericia. Som det

glade, varmhjertede og praktiske menneske han var, blev det ham, der løste problemerne omkring sig og gjorde livet lettere for de mennesker, han færdedes iblandt. Uden på nogen måde at slippe sine kristne ungdomsidealer mødte han den moderne ungdom, der respekterede ham og holdt af ham og søgte til ham, når der var »noget«.

Johannes havde en årrække været viceinspektør, været forstander for ungdomsskolen, formand for KFUM's idrætsafdeling siden 1946 og engageret i Y-mens Club. I 16 år var han i bestyrelsen for Dansk Sløjdlærerforening og underviste i sommerferien på Dansk Sløjdlærerskole. Fra mange sider blev der trukket store vekslers på Johannes og måske også for store.

Savnet af Johannes vil blive stort i hans opgivelser, men størst i hjemmet, hvor vi ikke skal tolke det, men vi hans venner vil glæde os over at have kendt et menneske som Johannes.

Knud Ehlers (43)

»Det er Johs., der er død« – og solsorten fløjter stadig de toner, der for altid hører sammen med Johs. »Fæ, det dør, frænde dør, ét jeg ved som aldrig dør: dommen over hver en død«.

Min dom over Johs.: han var det dejligste jeg vidste som lille pige – og det holdt ved gennem årene. Johs. var min første store kærlighed, den første voksne jeg mødte som betragtede et barn som et menneske. Han talte til mig som sin ligemand, han legede med mig på mine vilkår, – og vi fik altid kammerjunkere i koldskålen, når Johs. kom! Han bragte fest og glæde med sig – og kærlighed til mig lille unge så ægte, så varm, så altfavnende – at ingen voksen for mig kunne stå mål med Johs. Jeg fik feber af glæde

når han skulle komme, græd af glæde når han kom – og følte det så underligt tomt, når Johs. var taget af sted igen.

Vi talte aldrig om vor kærlighed, det var unødvendigt: vi vidste det jo. Vi glædede os bare sammen: den ægte barnlige voksne og det underlige barn.

Den glæde er for altid blevet en del af mig, den har præget sig ind i mit sind så dybt, at selvom Johs. ikke er mere, så lever hans varme, hans kærlighed stadig som en rig forudsætning for den, jeg i dag er. Johs. var og er min første store kærlighed. Han lever endnu i den – nu voksnes – barnesind som en flamme, der aldrig kan slukkes.

*Ellen Nørfelt, født (H.P.) Bjern Hansen
(Hebjørn)*

Inger Breum Jakobsen – (51)

Søster er ikke mere her. Et strålende lille menneske har sluttet værket, selv om vi synes, hun sagtens kunne have udrettet meget mere. Gud tog hende i et svært atsmåanfald d. 19. marts 1974. Hun havde da nogle år været ansat i Tommerup.

Tidligt fandt hun ind i et personligt trosforhold, som satte hende i tjeneste blandt medmennesker i mange sammenhænge. K.F.U.K. havde dog nok den største plads i hendes hjerte, og 3 år var Søster i tjeneste som landsdelssekretær på Fyn. Ind imellem havde hun haft stilling i Grindsted og i Hinum.

Søster tog levende del i medmenneskers vanskeligheder. Fremmedarbejdere tog hun sig meget af, og »landevejens riddere« på Fyn kan slet ikke fatte, at hun ikke er mere – dette levende og

lysende menneske. I hendes hjem skal de ikke mere sidde og lune sig åndeligt og materielt. Mads Nielsens sang: »Der er nogle, der bestandigt går, som de gik Kongebud, og er vidnesbyrd iblandt os om så kongelig en Gud,« passede i fuldt mål på Søster.

Søster – ved dette navn vil vi fra holdet 1951 altid kende noget varmt og lyst, for netop sådan færdedes hun mellem os kammerater fra 1946, da vi begyndte kampen med lærebøgerne på

Haslev Sem., og til vi i 1951 skiltes med hver sit eksamensbevis, som var adgang til folkeskolen, men ikke adgang til det rigere liv, som kun får uddannelse i Guds skole. Den uddannelse fik Søster både i semtiden – før – og efter.

Der er et *stort* »hul« i kammeratflokket, men vi vil takke for Søsters lysende eksempel.

Æret være hendes minde.

Anna Haahr.

Personalia

1925

M. Hermansen, Kirkevænget 13, Pedersborg, 4180 Sorø.

1926

Knud Schou Andersen, pens., Tavlekærvej 88, 2650 Hvidovre.

Bodil M. Hermansen, pens., adr. se årg. 25.

1927

Jacob M. Christensen, pens.

A. H. Nielsen, pens., Helligkorsvej 50, 4000 Roskilde.

Johs. Krogh mistede sin hustru d. 31.5.74.

1929

Vagn Andersen, pens.

Verner Holdum afg. ved døden marts 73.

1930

Gunner Hansen, pens., Krogagervej 12, Frederiksberg, 4180 Sorø.

Johs. Poulsen, Kastanjevej 5, 9362 Gandrup.

1932

Ellen Hansen, pens.

Johs. Hansen, Dalgas Allé 55¹, 7800 Skive.

Harry Mielche, Gl. Slotsvej 20, Strib, 5500 Middelfart.

Rich. Petersen, Parkvej 21, 4293 Dianalund.

1933

Aage Olesen, Silkeborg, afg. ved døden.

1935

Marie Bentzen, Provst Bentsonsvej 17² th., 2860 Søborg.

1939

Sv. Larsen, Trongårdsbakken 14, 3210 Vejby.

1941

Børgvald Hjorth Petersen afgået ved døden april 73.

1909

Teodora Pagh Petersen, enke efter forst. E. P. P., afgik ved døden d. 30.12.73.

1914

Elna Nielsen, enke efter lærer og bibliotekar K. B. Nielsen, afgik ved døden 9.3.74.

1916

C. Johs. Rolsted, Herning, har modtaget fortjenstmedaljen.

1918

N. Th. Christensen, Bjergby, 9800 Hjørring.

1919

Th. Andersen, Ørnevej 34, 9900 Frederikshavn.

1921

Karen Andersen, adr. se årg. 19.

1923

Emilie Neumann, Præstevangen 26, 4230 Skælskør.

C. R. Robsøe udnævnt til Ridder af Dbg.

Hans Vestergaard, Klokkebjerg, 6900 Skjern.

1942

Astrid Laurberg Jensen, Parkvej 13, 4690 Haslev.

Minna Sønderriis, ass. skolepsyk., Korsør.

Frede Poulsen gift den 5. oktober 74 med

Dagny Nielsen (53).

1944

Nora Andersen, Næstved Landevej 14,

4250 Fuglebjerg.

1949

Werner A. Andersen, ledende skolepsyk.,

Bornholm.

25 års jubilarer

Ovl. *Aase Andersen*, Kongebrovej 37, Sorø.

Ovl. *Erik Andersen*, Broby sk., Sorø.

Ovl. *Erland Andersen*, Skolevej 1,

Lund, Horsens.

Skoleleder *Rasmus Møller*, Tuse, Holbæk.

Skolepsyk. *Verner A. Andersen*, Svanekevej 70,

3700 Rønne.

Ovl. *Jytte Andersen*, Svanekevej 70, 3700 Rønne.

Ovl. *Gerda Hubert* (f. Christensen),

Bygvænget 10¹, Næstved.

Ovl. *Edel Bluhme* (f. Christoffersen),

Duebrødrevej 17, Roskilde.

Viceinsp. *Kaj Danvar*, Syrenvej 30, Ringsted.

Skoleinspt. *Jens Ditlefsen*, Grønnevej 15,

Langesø, Als.

Ovl. *Erhardt Erhardtsen*, Asserballe,

Augustenborg.

Ovl. *Helge Hansen*, Sdr. skole, St. Magleby,

Amager.

Fru *Inge Pedersen* (f. Holm), »Siegaard«,

Klemmenser, Hasle.

Ovl. *Annie Petersen* (f. Jarsov),

Egøjevej 60A, Køge.

Ovl. *Ditte Rasmussen*, Holbækvej 137, Jyderup.

Skoleinsp. *Ernst Burkø*, Fodby, Næstved.

Ovl. *Inger Bækgaard Johansen*, Højvangs Allé 21,
Esbjerg.

Skolebest. *Arne Bækgaard Johansen*,

Højvangs Allé 21, Esbjerg.

Ovl. *Edel Jørgensen*, Themstrupvej 68, Haslev.

Ovl. *Erik Christiansen*, Tjørnebakken 7,

Sdr. Nyrup, Kalundborg.

Hørepæd. *Henn. Birk Nielsen*,

Løvsangervej 10, Tåstrup.

Ovl. *Josef Poulsen*, H. C. Hansensvej 9, Gug.

Ovl. *Mogens Rasmussen*, Slots Allé 40, Slagelse.

Forlagskonsulent Johan Brinth, Bregnetofte,

Fodby, Næstved.

Ovl. *Nete Teglbrænder*, Ishøj Bygade 80, Ishøj.

Skoleinspt. *Børge Teglbrænder*, Ishøj Bygade 80,

Ishøj.

Ovl. *Sigurd Thomsen*, Enighedsvej 7, Hareskov,

Værløse.

Ovl. *Knud Skånshøj*, Gunslevholm, Nr. Alslev.

Ovl. *Tage Ulnits*, Møllevej 55, Rønnede.

Sem. lekt. P. G. Wemmelund, Seminarievej 4,

Nr. Nissum, Lemvig.

Annelise Quistgaard.

Clara Marcusen.

1952

Chr. Christensen, MF, gruppefmd. i KRF.

Hilmer Pedersen, Albert Dams Vej 12,

8600 Silkeborg.

Johannes Lyshjelm, borgmester, Skælskør komm.

1953

Dagny Nielsen (se årg. 42).

1954

Sv. Nørlund, Kærvej 311, 7190 Billund.

1955 a

Erik Dolmer, kaldskapellan, Sdr. sogn,

8800 Viborg.

Tage Have, Engvangsvej 18, 4600 Køge.
David Madsen, Ved Bavnehøj 16, 6683 Føvling.

1955 b
Ib Jørgensen, skoleinspkt., Byskolen, 4970 Rødby.

1956
Sigrid Keinicke, Præstegårdsvej 8,
7361 Ejstrupholm.
Estrid og Poul Nielsen, Gl. Bankehus, Egøjevej 89,
4600 Køge.
Gerda og Helge Nielsen, Parkvej 63, Sørbymagle,
4300 Slagelse.
Hans Nielsen, Funkevænget 23, 5863 Ferritslev,
Fyn, redigerer og udgiver »Forældrebladet«.
10 numre à 36 sider pr. år. Årsabonnement 30 kr.
(Giro 231583).

1957 a
Keld Brinth, amtsborgmester, Vestsjæll. A.

1957 b
Asger Essendrop, St. Pottergade 6,
6200 Åbenrå.
Johan Søndergaard, Rs. Nielsensvej 24,
5472 Særslev.
Gudrun Jørsing, Ådalen 3, 4520 Svinninge.

1958 a
Poul A. Henriksen, Cypernvej 52,
4800 Nykøbing F.

1958 b
Henrik Nielsen, årskursus musik, DLH.

1959 a
Poul Verner Hansen, skoleleder,

D 2391 Grossenwiehe, Sydslesvig.
Ida M. Koster, Enghaven 1, 6580 Vamdrup.
Birthe Ringe Schmidt, Møllevænget 24,
4293 Dianalund.

Hans Fr. Jensen, skoleinspkt., Nordskovskolen,
4690 Haslev.

1959 b
Inge Lise Hansen, Blåmose 21, Høruphav,
6400 Sønderborg.
Hans Aage Johansen, 3911 Holsteinsborg.
Magnus Larsen, Postbox 10, 3950 Egedesminde.
Birgit Norholdt, Pei Hsing Lane nr. 26,
Pei Tun Taichung 400, Taiwan.

1960 a
Max Brøndtoft, Gyrstingevej 80, Gyrstinge,
+100 Ringsted.
Villy Hald, Rævebakken 10, 4400 Kalundborg.
Inger Metter Korsholm, Kløervej 57,
Sdr. Nærå, 5792 Årslev.

1960 b
Helge Andersen, viceinspkt., Langdagen 2,
4690 Haslev.
Kurt Saltoft Nielsen, Øster Parkvej 78,
+100 Ringsted.
Eldbjørn Joensen, Stendur, 3815 Thorshavn.
Ruth Kjolbye, Kenya, fra febr. 75 Horreby,
4800 Nykøbing F.

1961 a
Theodor K. Graversen, ledende skoleinspkt.,
Godhavn distr., Grønland.

1961 b
Thyge Holm, Solvænget 10, 4560 Vig.
Karen Nyborg Jensen, »Højbo«, Glimsholt,
9870 Sindal.
Ole Aagerup, Ny Tolstrup, 4174 Jystrup.

1962 a
Allan Almlund, Box 18, 3920 Julianehåb.
Nina Margr. Lanng, Niels Ottensesvej 3,
Gl. Skagen, 9990 Skagen.

Johs. Sørensen, Ryslinge højskole,
5856 Ryslinge.

Inger Bækgaard Larsen, Hovedgaden 51,
4652 Hårlev.

1962 b
Hilda og Vilmer Nielsen (viceinspkt.),
7130 Juelsminde.

1963 a
Birte Hoffmann, Tillitze Fæland, 4900 Nakskov.
Erik Vejebak, viceinspt. v. Haslev komm.
ungd.skole.
Gunhild Vejebak, ovl.

1963 b
Emil Borbye, Skovstrupevej 1, 5633 Knarreborg.
Villy Stidsen, viceinspt., Højene 6, 7250 Hejnsvig.
Ellen Sørensen, UNDP, Postbox 5, Kabul,
Afghanistan.
Else Wegeberg, Anholtvej 23, 7680 Thyborøn.

1963 s
Arne Elkrog, Nygade 4, 4690 Haslev.
Solveig og Ernst Frandsen, Kalbyrisskolen,
Næstved, Skrænten 10, Mogenstrup,
4700 Næstved.
Poul Deleuran, Indre Ringvej 195¹ tv.,
7000 Fredericia.

1964 a
Jørgen Dahlmann, Nørregade 9¹, Agersted,
9330 Dronninglund.
Estrid Wienberg, Katrinedalsvej 33,
2720 Vanløse.

1964 b
Knud E. Ipsen, skoleinspt., Hou skole,
5956 Lohals.
Grethe Høllund, Kloster, 6950 Ringkøbing.

1965 a
Sonja Jensen, Præstegården, 4734 Allerslev.

1965 b
Chr. Søe, Ved Stationen 15, 2770 Kastrup.
Erik Vejlemand, Skolen, 3921 Narssaq.

1965 s
Finn Bjerregaard, Lilleskovvej 21,
4350 Uggerløse.
Hanne Elleby, Teglholt 26, 6200 Åbenrå.
Hanne Nygaard (f. Andersen), Johannevej 18,
2920 Charlottenlund.
Hanne Vissing, Astershaven 219, 2760 Måløv.
Inger Schultz Hansen, Vanløse Sand 2,
4370 St. Merløse.

1966 a
Arne Bjørn Christensen, Kirkebakkevej 15,
4190 Munke Bjerby.
Gerda Bjerrum, Bækhus, 6855 Outrup.
Inga Madsen, Strandparken 25, 5800 Nyborg.
Vinnie Stark, Nyråd Hovedgade 68 C,
4774 Nyråd.
Mogens Høiberg, Lindbjergvej 58,
8766 Nr. Snede.
Søren Jensen, Møllevej 27, 8832 Skals.

1966 b
Lone Grunert, D-2381 Schaalby, Kahleby,
Sydslesvig.
Hans Høg, Lokesvej 26, Benløse, 4100 Ringsted.
Karl J. Stark, cand. pæd. dansk, sem.adj.,
Vordingborg, adr. se. 65 a.
Jytte Sthryn Madsen, Sct. Jørgensgade 18,
4200 Slagelse.

1966 s
Ruth Due Hansen, Norwegian Lutheran Mission,
P. O. Box 5540, Addis Abeba, Ethiopien.

Carl Einer Madsen, Drosselvænget 11,
4250 Fuglebjerg.

1967 a

Benthe Jensen, Hovedvejen, 4460 Snertinge.
Rita Jensen (f. Agerskov), Vejby Sdr. Hede 54,
9760 Vrå.

1967 b

Hans J. Bülow Hansen, Toften 32, 4230 Skælskør.
Lars K. Riis, Løkkevej 16, Strib, 5500 Middelfart.
Inga Krogh Svendsen, Bakkedraget 68,
3000 Roskilde.

1967 s

Inger Damsgaard Petersen, Sct. Gertrudsvej 3,
4100 Ringsted.
Ellen Margr. Hansen, ungdomssekretær for DKU
v. Frederikskirken, Paris. 17. Rue Lord Byran,
75008 Paris.

1968 a

Estrid Hemmingsen (f. Rasmussen), Engestofte-
vej 24, Slemminge, 4990 Saksøbing.

1968 b

Ingrid Østergaard, Galsted, 6541 Bevtoft.

1968 s

Annelise Bech Abrahamsen, Skibsvej 10, Jyllinge,
4000 Roskilde.
Berit Breil, Lynæstoftan 6, 3390 Hundested.
Else Jensen, Vinkelvej 14, 9460 Brovst.

1969 a

Benny Christiansen, viceinspt., Stenmagle.
Margit og Benny Christiansen, Stenmaglevej 13,
Stenmagle, 4295 Stenlille.
Jytte N. Vedel, Åboulevarden 34 F⁵, 2200 Kbh. N.
Ole Kyed, A. N. Hansens Allé 11, 2900 Hellerup.

1969 b

Jørgen Britz, Hedelyparken 38, 2670 Greve str.
Anne Grethe og Bent Grøndal (66 a),
Bellmannsvej 6, 4600 Køge.

1969 sa

Niels Erik Strandholm, Skovdುವೆvænget 3,
4200 Slagelse.

1969 sb

Inger-Lis Lund Nielsen, Leifsgade 25² th.,
2300 Kbh. S.
Poul Christian Nielsen.
Poul Christian Nielsen, Førslev Bygade,
Førslev, 4690 Haslev.

1970 a

Kurt Gammeltoft, Frøgårdsvej 16² tv.,
4690 Haslev.
Svend Aa. Pogel, Karrebækvej 100 E,
4700 Næstved.
Henning Jensen g. m. læ. Inger Heunicke,
Skovbrynet 38², 4700 Næstved.
Lars Hansen, Kirkevej 55, 9310 Vodskov.
Agnete Ørskov Christensen (f. Poulsen),
Rosenvænget 37, 4690 Haslev.
Elsebeth Møllegaard Philipsen,
Himmerlandsvej 20¹, 2720 Vanløse.
Bjørn Vind Hansen, Skole 2, 3911 Holsteinsborg.
Leif Bach Kofoed, 3922 Nanortalik.
Marianne Ørting, Sædding eftersk., Skjern.

1970 b

Peder Toft, forst., Sædding eftersk., 6900 Skjern.
Jens Jensen, Blidstrup ungd.sk., 7990 Øster Assels.

1970 sa

Arne Jørgensen, Akelejevej 1, Hagenbjerg,
6430 Nordborg.

1970 sb

Tove Laursen (f. Nielsen), Berberisvej 4,

Egeskov, 7000 Fredericia.
Agnes Rahbek (f. Søndergaard), Midtsjællands
ungd.sk., 4174 Jystrup.
Birthe Ulrich Andersen, Chr. Winthersvej 67,
4700 Næstved.

1971 a
Peter Ankjær, Egøjevej 48, 4600 Køge.
Grethe Christensen (f. Jørgensen),
Tranholmvej 18 B, Ølby Lyng, 4600 Køge.
Anni Frandsen, Mosevej 6, 3400 Hillerød.
Sv. Erik Feldbæk Nielsen, Kalundborgvej 76¹ tv.,
Pedersborg, 4180 Sorø.
Aase og Bjørn Leinum, Sædding eftersk., Skjern.

1971 b
Hans Jørgen Lysholm Christensen,
Hovedvejen 136, Osted, 4000 Roskilde.
Elsuba Høgnesen, Nørrebrogade 28,
8700 Horsens.
Carsten Larsen, Østre Parkvej 71, 4100 Ringsted.
Kristian Nielsen, skolekonsulent, Højensvej 47,
9990 Skagen.
Ketty Kjær (f. Andersen), Suhnesvej 57, Voerså,
9300 Sæby.
Else Pihl, Kastanjevej 3, 4623 Ll. Skensved.
Keld Tipsmark, Gyvelvej 18, 6600 Vejen.
Leif Magleby, Parcelvej 35, 4690 Haslev.

1971 sa
Benedikte Poulsen. Bakkevej 7, 9294 Vedde.

1971 sb.
Niels D. Andersen, Bakkevej 15 C, 3460 Birkerød.
Steen og Birgit Andresen, Æblevej 11,
4230 Skælskør.
Nils Flemming Andersen, Skerrisvej 25,
4840 Nr. Alslev.
Merete Brendstrup, Klemmenstrupvej 36,
4600 Køge.
Jens Jørgen Balle Knudsen, Stødstrupvej,
4863 Eskildstrup.

Jette Pårup, Gamle By 3, 4690 Haslev.
Jette Rolsted, Fresiavænget 10, 4261 Dalmose.
Lis Bech Sørensen, Ådalen 8, 4520 Svinninge.

1972 a
Solveig Holst, St. St. Blichersvej 25,
8000 Århus C.
Peter Jensen, Kildebrøndsvej 28, Fensmark,
4700 Næstved.
Villy H. Jepsen, Svejåsen 48, 3210 Vejby.
Jørgen S. Skov, Kirkemosevej 8, 4591 Føllenslev.
Astrid Sørensen, Idrætsvej 7, 2650 Hvidovre.

1972 b
Arni Frederiksen, Vedskøllevej 1, 4681 Herfølge.
Anne Grethe H. Jacobsen, Møllevej 12,
4760 Vordingborg.
Edvin Joensen, 3850 Runavik, Thorshavn.
Inger Rask Pedersen, Bakkevænget 6,
8840 Rødkjærsbro.

1973
Claus Spånkede, Alfارvej 47 B, Osted,
4000 Roskilde.
Judith Skott Andersen, Sikavej 2, Møllevang,
3300 Frederiksværk.
Flemm. Damlund, Borgmester Fiskersvej 2¹¹,
2000 Frederiksberg.
Lillian Melchior Jensen, Sct. Jørgens Park 12 A,
4700 Næstved.
Mogens Fahnøe, Enebærvænget 15,
4700 Næstved.
Birgit Kristensen, Gersagerparken 58³ tv.,
2670 Greve strand.
Anne Lise Pedersen, Læskovvej 46,
4632 Bjæverskov.
Annemarie Peetz, Bymarken 41 st. tv.,
4000 Roskilde.
Lisbeth Rude, Tjørnevej 70, Fensmark,
4700 Næstved.
Anker Stidsen, Havrevænget 22, 4690 Haslev.
Ole Georg Sørensen, 3860 Vestmanna. Færøerne.

Dimittender januar 1974

Hans Jørgen Andersen
Ole Chr. Antonsen
Petter Bjerck-Amundsen
Kirsten Westmann Christensen
Erik Hammer
Mona Ruth Bechmann
Ole Johannes Ingvordsen
Ingelise Hylager Westergren
Johnny Jensen
Ole Holger Jensen
Birger Larsen
Merete Engell
Else Margrethe Horsted-Kristensen
Ulla Myhr
Erik Stig Vestergaard

Dimittender juni 1974

Marianne Büttcher
Rigmor Østergaard Fritzbøger
Flemming Peter Andersen
Niels Peter Broe
Annette Hjuler Kristensen
Lillian Ida Christiansen
Jørgen Mønster
Margrethe Christoffersen
Carl Martin Damgaard
Aage Nørby Ernstsen
Per Robert Fischer
Elin Susan Fromberg

Anna Marie Svendsen
Svend Mogens Gottlieb
Elsebeth Holme Hansen
Lisa Marianne Hansen
Solveig Jørgensen
Gerda Bente Hummelose Nielsen
Kurt Stuhr Jensen
Leif Preben Jensen
Niels Villefrance Andersen
Steen Bødtcher Jensen
Stig Jeppesen
Elise Johanne Jørgensen
Alice Margrethe Kjøller
Gertrud Kirketerp Kolstrup
Peter Jørgen Krak
Jens Fr. Villh. Spånkede Larsen
Inger Madsen
Anette Mikkelsen
Karin Moos
Birger Nielsen
Stig Nielsen
Gurli Gunhild Olsen
Lise Stavnsbjerg Olsen
Lis Jeanie Fischer
Ingrid Ploug-Jørgensen
Bent Lønberg Rasmussen
Karen Lykke Sigurdson
Karen Elisabeth Fokdal
Torben Knud Lyster Sørensen
Hall Juul Thimann
Susanne Kjeldby
Marianne Hartvig Andersen
Bjarne Mølgaard Kristensen
Karen Elisabeth Petersen

Elevforeningens regnskab for 1973-74

Indtægter:

Kassebeholdning 1.4.73	23.087,43
Kontingent f. 1972	35,00
Kontingent f. 1973	6.452,50
Kontingent f. 74	8.500,00
Kontingent f. 75	120,00
Renter i bank og på giro	2.009,30
Salg af årsskrifter	606,00

Balance ... 40.810,23

Udgifter:

Porto	2.276,20
Kuverter og blanketter	562,75
Årsskriftets trykning	12.976,60
Andre udg. vedr. årsskr.	87,40
Kontorhold	375,00
Andre udg.	80,00
Underkud på stævnet	900,22

Kassebeh. 30.4.74

Balance ... 40.810,23

Glostrup, 30. april 1974.

C. Larsen.

Regnskabet er dags dato revideret. Bilag, kassebeholdning m. v. fundet i orden.

Fuglebjerg, 28. maj 1974.

Edvin Stryhn.

Erik Harrild.

